...УХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряд-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Буряд-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Совэдэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 33 (8255) | 1957 оной февралиин 8, пятница | Сэн 20 мүнгэн

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

«В. И. Ленинэй памятник — Соведүүдэй Ордоной эрхим һайн проект зохёохын түлөө конкурс үнгэргэхэ тухай». Тогтоол 1956 оной августын 13-да СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаһан байгаа. ...алшадай оруулһан һанамжа хүсэлэнгүүдые хараадаа абан, энэ ...тоолдо зарим тэды хубилалта оруулха гэжэ СССР-эй Министрнүү... Совет тогтообо:

1. Соведүүдэй Ордон болон В. И. Ленинэй памятнигые Москва ...родой Баруун урдахи райондо бодхоохо.

Соведүүдэй Ордоние Москвагай гүрэнэй университедэй шэнэ ...йшангай баруун урда тээ бариха. Тиихэдэ В. И. Ленинэй памятни... Университедэй шэнэ байшангай зүүн хойто тээ, Ленинскэ хадын ...дундахи добо дээрэ бодхоохо.

2. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тогтоолоор 1956 оной августын ...да баталагдаһан программа болон условиин ёһоор Соведүүдэй ...доной эрхим һайн проект зохёохын тулада Бүхэсоюзна конкурс ...сква городто үнгэргэхэ. Тиихэдээ тус Тогтоолдо хэлэгдэһэн хуби...лтануудые хараадаа абаха.

Конкурсда проектнүүдые эльгээхэ болзорые 1957 оной августын 1 ...рэтэр һунааха, харин конкурсын дүнгүүд тушаа дурадхал, зууршал... оруулха болзорые 1957 оной октябриин 1 хүрэтэр һунааха.

3. Москва городой Баруун урдахи райондо табигдаха В. И. Ленинэй ...ари ехэ памятнигай эрхим һайн проект зохёохын тулада Бүхэсоюзна ...эмэл конкурс үнгэргэхэ.

Нэмэл конкурсын хажуугаар хаамал конкурс үнгэргэжэ, В. И. ...енинэй памятнигай 8—10 проектнүүдые зохёохыень элитэ ехэ скульп...рнууд болон архитекторнуудта даалгаха.

4. Москва городой Баруун урдахи районд табигдаха В. И. Ленинэй ...мятнигай эрхим һайн проект зохёохо тушаа программа болон усло...ие баталха.

Бүхэсоюзна нэмэл конкурсда эльгээгдэһэн В. И. Ленинэй памят...гай эрхим һайн проектнүүдэй түлөө иимэ шангуудые тогтоохо:

нэгэдэхи шан — 75000 түхэриг,
хоёр хоёрдохи шан—тус бүридөө 50000 түхэриг,
гурбан гурбадахи шан—тус бүридөө 25000 түхэриг,
урмашуулгын арбан шан— тус бүридөө 10000 түхэриг.

5. Москва городой Баруун урдахи райондо бодхоогдохо В. И. Ле...нэй памятнигай эрхим һайн проект зохёохын тулада конкурс үнгэр...хыень СССР-эй Госстройдо, Мосгорисполкомдо, СССР-эй Советскэ ...ан зураашадай союзда болон СССР-эй архитекторнүүдэй союзда ...алгаха.

1957 оной августын нэгэн—конкурсда проектнүүдые эльгээхэ бол...р гэжэ тогтоохо.

6. В. И. Ленинэй памятнигай эрхим һайн проект зохёохын тулада ...гэргэгдэһэн конкурсын дүнгүүдээр дурадхалнууд болон зууршалгаяа ...57 оной октябриин 1 болотор оруулхыень СССР-эй Госстройдо даал...ха.

7. Соведүүдэй Ордоной ондоо газарта баригдаха болоһон тухай Со...дүүдэй Ордоной эрхим һайн проект зохёохын тулада үнгэргэгдэхэеэ ...айгаа конкурсда хабаадагшадта СССР-эй Госстрой болон СССР-эй ...хитекторнүүдэй союз дуулгаха ёһотой. Тэрээнһээ гадна Москва го...дой Баруун урдахи райондо хэгдэхэ шэнэ барилгын участок тушаа тех...ническэ документацие конкурсда хабаадагшадта эльгээхэ болоно.

8. Мосгорисполкомдо иимэ юумэ хэхыень даалгаха:

а) Москвагай Баруун урда хубида Соведүүдэй Ордон болон В. И. ...енинэй памятник бодхоогдохо болоһон дээрэһээнь, Москва городой ...аруун урдахи районд хэгдэхэ барилгын түсэбтэ болон проектдэ тусхай ...һабари оруулха. Тиихэдээ советскэ ороной агуухэ хүнүүдэй мүнхэ ...дар солын памятник—Пантеоние байгуулха газар хараалха, мүн ...осквагай энэ хубида гэр байра олоор баридаг болохо.

б) Москва мүрэнэй Кропоткинска эрьедэ Соведүүдэй Ордон бари...ын тулада урдань үгтэһэн газарые 1957 ондо болбосон түхэлтэй болго..., мүн ногооруулха.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан фильмнүүд

СССР-эй Культурын министерст...ын коллегиин заседани февралиин ...-дэ болобо. Агуухэ Октябрьска ...циалистическэ революциин 40 жэ...эй ойдо зорюулагдаһан фильмнүү...ые болон сценаринуудые бэлэдхэ...э тухай асуудал энэ заседани дээ...э зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Дэлхэй дээрэ эгээ түрүүшын со...ветскэ гүрэние байгуулһан В. И. ...енindэ зорюулагдаһан «Ленин ту...ай рассказууд», «Февральһаа ок...ябрь хүрэтэр», «Ульяновтан» гэжэ ...анһайханай кинокартинанууд та...игдана. Советскэ засагые байгуу...аад бэхижүүлхэ хэрэгтэ Владимир Ильич Ленинэй дүүргэһэн агуухэ ...ргэ «Коммунист», «Түрүүшын ...эр болон бусад фильмнүүд соо ха...рулагдана. Шатурада электростан...и байгуулһан хүнүүд тухай «Ком...мунист» гэжэ фильм хөөрэнэ. «Тү...рүүшын үдэр» гэжэ фильм соо рево...люциин урда һүни Петроградта бо...лоһон ушар тухай хэлэгдэнэ.

Революциин түүхэ тухай картинанууд хэдэн киностудинуудта зохёогдоно. «Гасалан зоболон эдлэ эдлэһээр» гэжэ А. Толстойн романай удхые дахуулан, «Эгэшэнэр» гэжэ фильмые «Мосфильм» табихаяа байна. «Гал дүлэн болоһон харгы» гэжэ фильм мүн лэ тэндэ бэлэдхэгдэжэ байна. В. Билль-Белоцерковскиин «Далайн шуурган» гэжэ зүжэгэй удхаар мүн иимэ нэрэтэй фильмые «Ленфильмын» студи гаргахань. М. Горькиин нэрэмжэтэ студи М. Шолоховой «Номгон Дон» гэжэ романай удхаар гурбан серитэй, үргэн экран дээрэ табигдаха, үнгэтэ фильм зохёожо байна. Ороноймнай студинүүдтэ мүнөө үедэ 20 гаран юбилейнэ кинокартинанууд зохёогдожо байна.

Документальна фильмнүүдэй центральна студи Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин түүхэдэ, мүн советскэ арадай түүхэтэ илалтануудта зорюулан, хэдэн картинануудые бэлэдхэжэ байна.

(ТАСС).

Москва. В. И. Ленинэй Центральна музейн «Ленин Октябрьда» гэһэн зал. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Манизерай бүтээһэн «В. И. Ленин броневик дээрэ» гэһэн скульптурые хүнүүд хаража байна.

ТАСС-эй фотохроника.

СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сесси

Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани 16 часта нээгдээ. Нүхэд **Н. А. Булганинай, К. Е. Ворошиловай, Л. М. Кагановичын, А. И. Кириченкын, Г. М. Маленковой, А. И Микоянай, В. М. Молотовой, М. Г. Первухинай, М. З. Сабуровай, М. А. Сусловай, Н. С. Хрущевой, Л. И. Брежневэй, Н. А. Мухитдиновэй, Д. Т. Шепиловэй, Е. А. Фурцевагай, Н. М. Швернигэй, А. Б. Аристовай, Н. И. Беляевай, П. Н. Поспеловэй** Президиумдэ гарахадань зал соо ехэ альга ташалган болоо.

Түрүүлэгшээр һууһан депутат **П. П. Лобанов** СССР-эй арадай ажахые 1957 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай элидхэл хэхыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо, Гүрэнэй экономическа комиссиин Түрүүлэгшэ **М. Г. Первухинда** үгэ үгэбэ.

Нүхэр М. Г. ПЕРВУХИНАЙ элидхэл

СССР-эй Гүрэнэй бюджедтэй хамта арадай ажахын түсэбые СССР-эй Верховно Соведэй хаража үзэлгэ хадаа гүрэнэй түсэблэлгын хэрэгые һайжаруулха зорилготой зохилдохо ба арадай ажахыда бии байһан арга боломжонуудые элирүүлжэ, хүсэд дүүрэнээр ашаглаха ябадалда, тэрэшэлэн ажахын болон түсэблэлгын органуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые зайсуулха хэрэгтэ туһалха байна гэжэ М. Г. Первухин элидхэлэйнгээ эхиндэ тэмдэглэбэ.

Сессиин үзэмжэдэ правительствын табяад байһан СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй үндэһэ һууридa КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй заабаринууд табигдаһан байна. Тус Пленум түсэблэлгын ба ажахын органуудай хүдэлмэридэ бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые зайсуулха замые зааһан, мүн баһа 1956—1960 онуудта тогтоогдоһон даалгабарита тоонуудые ба 1957 оной арадай ажахын түсэбые тодоруулан заһаха шэглэлые тодорхойлжо үгэһэн байха юм.

Удаань М. Г. Первухин 1956 оной түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай тобшоор хэлэжэ үгэбэ. Январиин 31-дэ тунхаглагдаһан СССР-эй ЦСУ-гэй мэдээсэл соо эдэ дүнгүүд тухай тодорхойгоор хэлэгдээ. Үнгэрһэн 1956 он хадаа ажахын бүхы һалбаринуудта советскэ арадай ехэхэн амжалтануудые түйлаһан жэл мүн. КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, оромнай коммунистическэ байгуулалтынгаа хэрэгтэ урагшаа ехэ алхам хэбэ. Социалистическэ промышленность 1956 ондо тогтоогдоһон түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, үйлэдбэриингээ хэмжээе 1955 онойхиһоо 11 шахуу процентээр дээшэлүүлбэ, тэрэ тоодо үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ 11,4 процентээр, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ 9,4 процентээр дээшэлүүлбэ. Промышленностиин үйлэдбэриин хүсэнэй угаа ехээр ургаһание ямар гэршэ баримта харуулнаб гэхэдэ, 1956 ондо электроэнерги гаргалгын талаар түйлагдаһан гансал ургалта дайнай урда тээхи 1940 ондо үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы электроэнергиин хахадайнь шэнээн шахуу болоно.

— Эрид ехэ дэбжэлтын замда найдамтайгаар ороһон хүдөө ажахыда түйлагдаһан амжалтанууд бидэние илангаяа ехээр баясуулна,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.— Шэнэ ба боро газар элдүүрилжэ ашаглахын түлөө Коммунистическэ партиин эмхидхэһэн советскэ арадай тэмсэл гайхамшаг аша үрэ үгэбэ. Гурбан жэлэй туршада 35,5 миллион гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ 2—2,2 миллиард пүүд таряа бэлэдхэбэл, ехэ амжалта гэжэ тоологдодог байгаа һаа, 1956 ондо орон доторнай 3,3 миллиард пүүдһээ дээшэ тарян бэлэдэгдэбэ. Оороһоной орондо тушаагдаһан бусад продуктнууд энэ тоодо ороногүй. Иигэжэ таряа талхаар оронойнгоо хэрэглэмжые хангахаһаа гадна, бии байһан запасые нилээд нэмээхэ арга олдобо. Оороһо таряа абаха хэрэгтэ совхозууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ тэдэ 933 миллион пүүд таряа тушаагаа. Энэ хадаа энээнэй урда тээ үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада совхозуудай тушааһан тарянһаа ехэ юм. Мүн хүдөө ажахын бусад һалбаринуудта түйлагдаһан ехэ амжалтануудые гэршэлһэн тоо баримтануудые элидхэлшэ хэлэжэ үгэбэ. 1956 ондо 1955 онойхиһоо 481 тонно ехэ хүбэн бэлэдэгдээ. 3,8 миллион тонно гэхэ гү, али 28 процент ехэ һүн гүрэндэ тушаагдаа. Энэ хадаа гол түлэб кукурузын тарилга ехэ болгожо, малаа шэмэтэй тэжээлээр хангаһанай ашаар түйлагдаа.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ түйлагдаһан амжалтанууд арадай хэрэглэлэй эд бараа саашадань ехэ болгохо арга олгоо. Гэбэшье, зарим зүйлэй промышленна ба эдеэ хоолой товарнуудые үйлэдбэрилгөөр хүн зоной улам ехэ боложо байһан эрилтэ үшөөл хүсэдөөр хангагданагүй.

Саашань нүхэр Первухин хадаа арад зоной ажаһуудалые саашадань һайжаруулхын зорилгоор парти, правительство хэдэн ехэ хэмжээнүүдые абаа гэбэ: бага салинтай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай салин хүлһэ дээшэлүүлэгдээ; пенси нилээд ехэ болгогдоо; түрэхэ ба түрэһэн эхэнэрнүүдтэ үгтэдэг амаралта ехэ болгогдоо, дээдэ ба дунда һургуулинуудта һураһанай түлөө абтадаг түлэбэри болюулагдаа; хэдэ хэдэн хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлэй ба худалдажа абалгын сэн дээшэлүүлэгдээ. Эдэ хэмжээнүүдые абаһанай ашаар городой ба хүдөөгэй хүн зон жэл соо 30 миллиард түхэригһөө дээшэ нэмэлтэ ашаг олзо олобо. Арад зон юумэ ехээр абадаг болобо. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничнo наймаан 1955 онойхитой сасуулбал 9 процентээр ехэ болоо.

Гэхэтэй хамта, арадай ажахын юрэнхыдөө нилээд ургаһан байбашье, хара металлургида, нүүрһэнэй, цементын ба ой модоной промышленностьда үйлэдбэрилгын ба шэнэ хүсые ашаглалгада оруулгын түсэб хүсэдөөр дүүргэгдээгүй.

Манай орон социалистическэ экономикын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ ба урагшаа коммунизм тээшэ амжалтатайгаар дабшаха айхабтар ехэ арга боломжо олгоһон зургаадахи табанжэлэй хоёрдохи жэлдэ оробо гэжэ М. Г. Первухин хэлэбэ. 1957 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб зургаадахи табанжэлдэ КПСС-эй XX съездын табиһан гол зорилгонуудай үндэһөөр табигдаа. КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэритэй зохилдуулан, үйлэдбэриин ба барилгын түсэбые дүүргэхын тула хэрэгтэй түлишэ, металл, цемент болон бусад зүйлэй материалнуудаар ба түүхэй эдүүдээр арадай ажахын хэрэглэмжые хангаха, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, арадай хэрэглэлэй эд бараа ехээр гаргадаг болохо, гэр байрын барилгые горьтойгоор һайжаруулха, советскэ арадай материальна ба культурна байдалые саашадань һайжаруулха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаа.

Промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээе 1956 онтой сасуулбал 7,1 процентээр, тэрэ тоодо үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ («А» бүлэг)—7,8 процентээр, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ («Б» бүлэг)—5,9 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдаба.

1957 ондо 446,2 миллион тонно нүүрһэ малтажа абаха гэжэ хараалагдаба. Донецкэ бассейндэ нүүрһэ малтан абалгые эгээл ехээр дээшэлүүлхэ гэжэ тухайлагдана. Бүхы орон соо нүүрһэ малтажа абалгын юрэнхы ургалта 27,2 миллион тонно болохо байбал, Донбасста тэрэ ургалта 13,6 миллион тонно болохо ёһотой. Донецкэ нүүрһэ малтан абалгые иимэ ехээр ургуулха зорилго хадаа СССР-эй европейскэ хубиин районуудта нүүрһэнэй нилээд ехэ хэрэгтэй болоһон ушараар тайлбарилагдана. Хамта дээрээ 42,7 миллион тонно нүүрһэ үгэхэ шэнэ шахтанууды ба разрезнүүдые ашаглалгада оруулха гэжэ хараалагдана. 1957 ондо нүүрһэ малталгын түсэбые дүүргэлгын тон шухала эрхэ нүхэсэл хадаа мүнөө бии байһан шахтануудые улам һайнаар ашаглаха ябадал болоно гэжэ нүхэр Первухин тэмдэглэбэ.

Нефтяной ба газова промышленностие хүгжөөхэ хэрэгтэ 1957 оной түсэб дотор ехэ анхарал хандуулагдана. Нефть абалгые 97 миллион тонно хүргэхэ—1956 онойхиһоо 16 процент ехэ болгохо гэжэ хараалагдаба. 1956 онойхиһоо 7,7 миллиард кубометр гэхэ гү, али 57 процент ехэ газ абаха байнабди. Нүүрһэнэй орондо шэнгэн түлишэ, газ хэрэглэбэл, үйлэдбэриин олон процессүүдые автоматизацилха, предприятинуудые гаргаша багатайгаар хүдэлгэхэ, промышленностьдахи ажалай условинуудые нилээд хүнгэдхэхэ, тэрэшэлэн ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулха арга олгохо юм. Энэ жэлдэ 2390 километр утатай газопровод барижа, Днепропетровск, Днепродзержинск, Белгород, Таганрог, Жданов, Ворошиловград, Воронеж, Новочеркасск болон бусад олон городуудта газ үгэдэг болохо, тэрэшэлэн Москва, Киев, Харьков, Баку, Сталинград городуудта газ урданайхиһаа ехээр үгэдэг болохо гэжэ тухайлагдана.

Металл хэды шэнээн үйлэдбэрилһэнһөө бүхы арадай ажахын, тон түрүүн машина бүтээлгын хүгжэлтын темп ехээр дулдыдадаг гээшэ. Тиимэһээ 1957 оной түсэб металл үйлэдбэрилгые саашадань дээшэлүүлхэ гэжэ хараалба. 38,1 миллион тонно шэрэм, 51,5 миллион тонно булад хайлуулха, 39,5 миллион тонно прокат үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалагдаа (нютагай промышленностиин предприятинуудта үйлэдбэрилэгдэхэ металл тоодо абтанагүй).

Хара металлургиин предприятинууд металл үйлэдбэрилгые ехэ болгохо ехэ арга боломжотой гэжэ нүхэр Первухин тэмдэглэбэ. Хэрбээ бүхы металлургическа заводууд мартеновскэ пеэшэнгүүдэй миин байдаг сагые ядахын сагта Магнитогорско комбинадайхиин шэнээн бага болгоо һаань, гансал энээнэй ашаар жэлдээ миллион хахад шахуу тонно булад нэмэжэ абаха байна.

Үнгэтэ металлургиин, химическэ промышленностиин талаар түсэбэй тогтооһон даалгабаринууд элидхэл соо мүн лэ хэлэгдэбэ. Химическэ промышленностьда нефтиин газһаа синтетическэ этиловэ спирт гаргалгые 91 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдана. Синтетическэ ба гидролизно спирт гаргалга хадаа 1957 ондо нилээд ехэ таряа алмаха, 800 гаран миллион түхэригэй алмалта хэхэ арга олгохо юм. Шэнэ зүйлэй электроизоляционно материалнууд, пластическа массанууд, будагууд, лак болон шэрэ гэхэ мэтын химикадууд ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ болоно.

1957 ондо оронойнмай энергетическэ база нилээд бэхижүүлэгдэхэ байна. 211,2 миллиард киловатт-час электроэнерги гаргагдаха болоно. Электроэнерги гаргалгые иимээр ургуулаад байбал, промышленностьдахи ажал хүдэлмэрие энергиин хүсөөр улам ехээр хэдэг болохоһоо гадна, транспорт дээрэ, хүдөө ажахыда, хүн зоной һуудал байдалда электричество улам ехээр хэрэглэхэ арга олгохо юм. Куйбышевска ГЭС бүрин хүсэндөө орожо, 2100 мянган киловатт гаргадаг болохо. Саратовска гидроэлектростанциин барилга хэгдэхэ, Сталинградска ГЭС-эй барилга түргэдхэгдэхэ болоно. Дунда Азидахи Кайрак-Кумска гидроэлектростанци дүүрэн хүсэндөө хүрэхэ, Иркутска ба Новосибирскэ ГЭС-үүдэй шэнэ агрегадууд ашаглалгада оруулагдаха байна. Түлишөөр хүдэлгэгдэдэг ехэ хүсэтэй электростанцинуудые бариха гэжэ түсэбөөр хараалагдаба. Атомна электростанцинуудай проект табигдажа ба барилга хэгдэжэ байна.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай техническэ дэбжэлтын үндэһэ һуури болгошо машина бүтээлгэ 1957 оной түсэбэй ёһоор улам саашадаа хүгжөөгдэхэ байна. Промышленностиин валовой продукциин юрэнхы хэмжээе 7,1 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдаад байбал, машина бүтээлгын ба металл дархалалгын продукци 10,2 процентээр ургаха юм. 1956 онойхитой сасуулбал, хүдөө ажахын машинануудые бүтээлгэ 24 процентээр, тепловозуудые үйлэдбэрилгэ —2,5 дахин, электровозуудые үйлэдбэрилгэ (хүсөөрөө)—38 процентээр, кузнечно-прессовэ машинануудые үйлэдбэрилгэ—17 процентээр, приборнууд болон автоматизациин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ—30 процентээр ехэ болгогдохо гэжэ хараалагдаба. Шэнэ үлэмжэ һайн машинануудые ба зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые ехээр гаргадаг болохо байнабди.

1957 ондо барилгын материалнуудай промышленностие, тон түрүүн цементын промышленностие хүгжөөлгэдэ тусгаар анхарал хандуулагдаха. 1956 онойхиһоо 3,6 миллион тонно ехэ гэхэ гү, али 14,7 процент ехэ цемент үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалагдаа. Хабсаргагдамал түмэр-бетон зүйлнүүд ба конструкцинуудые үйлэдбэрилгэ нэгэ хахадһаа үлүүтэйгээр ехэ болгогдохо. Ой модоной ба целлюлозно-саарһанай промышленность улам хүгжөөгдэхэ байна. 1957 оной түсэб хадаа 192,4 миллион кубометр барилгын модо гаргаха гэжэ хараална. Ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд гүрэндөө ехэ үритэй болоод байна гэжэ М. Г. Первухин һануулба. СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство, союзна республикануудай ой модоной промышленностиин министерствонүүд тэдэндэ тогтоогдоһон түсэбүүдые хэдэн жэл удаагаар дүүргэнэгүй, тиимэһээ барилгануудые модоор хангаха хэрэгтэ ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

1957 оной түсэбөөр хүнгэн ба текстильнэ промышленностие саашадань хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана. Улһан бүд нэхэлгэ 10,2 процентээр, нооһон бүд—3,6 процентээр, торгон бүд—4,7 процентээр ехэ болгогдохо, арһан гутал оёлго—6,7 процентээр ехэ болгогдохо байна. Хлопчато-бумажна бүд нэхэлгые мүн лэ ехэ болгохо гэжэ тухайлагдаба. Хүн зоной ехэ дуратайгаар абадаг зүйлнүүдые ехээр гаргалгада, бүдэй ассортимент, гоёолто заһалтые һайжаруулгада, тэрэшэлэн шэнэ янзын бүд нэхэлгэдэ тусгаар анхарал хандуулагдаха.

Хүдөө ажахын талаар түйлагдаһан амжалтануудайнгаа үндэһэ һуури дээрэ 1957 ондо эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам ехээр гаргадаг болохо гэжэ хараалнабди. Үнгэрһэн жэлэйхиһээ 9,5 процент ехэ сахар гаргагдаха байна. Һүнэй продуктнууд 1955 онойхитой сасуулбал 2 дахин ехэ болгогдохо, мяха ба мяханай продуктнууд 13,3 процент ехэ болгогдохо байна. Мүн эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые ехээр үгэхэ болонобди. Бии байһан үйлэдбэриин хүсые хараадаа абабал, юумэ үйлэдбэрилдэг промышленностиин талаар 1957 ондо тогтоогдоһон түсэбтэ даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэжэ болохо байна гэжэ М. Г. Первухин промышленностиин түсэб тухай элидхэлэйгээ хубиин дүүрэхэ багта хэлэбэ. Предприятинууд болон министерствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, тэдээндэ үгтэһэн материальна ресурснуудай зэргээр, материалнуудай талаар тогтоогдоһон запасуудые бага болгонгүйгөөр, предприятинуудайнгаа жэгдэ тэгшээр, таһаралтагүйгөөр хүдэлмэрилхэ ябадалые эмхидхэхэ ёһотой. Электроэнерги, түлишэ, металл болон промышленна түүхэй эд гамтай наринаар гаргашалха гээшэ тон шухала хэрэг мүн.

Үнгэрһэн жэлдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ехэ амжалта түйлаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Зүгөөр, хүдөө ажахын продукци гаргалгые дээшэлүүлгын темп хангалтатай гэжэ тооложо үшөө болохогүй. Илангаяа мяха, үндэгэ, нооһо, сахарна свёкло ба тоһото культуранuудые үйлэдбэрилгэ хангалтагүй байна. VI табанжэлдэ тогтоогдоһон даалгабаринуудые дүүргэхын тулада эдэ зүйлэй продукци гаргалгые жэл бүри эрид дээшэлүүлхэ шухала.

1957 ондо 1956 онойхиһоо ехэ хүдөө ажахын продуктнууд бэлэдхэгдэхэ ёһотой.

Нүхэр Первухин хүдөө ажахые дэбжээхэ хэрэгтэ МТС-эй ехэ үүргэтэй байһание тэмдэглээд, олон машинно-тракторна станцинууд техникээр һайнаар хангагдаһан, эрхим мэргэжэлтэдтэй, саг үргэлжын механизаторска кадрнуудтай болоһон байбашье, үшөө хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ гэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ совхозуудай түйлаһан амжалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, оороһо тарянай өөрынь үные химдаруулха ехэ арга боломжо тэдэндэ бии гэжэ элидхэлшэ зааба. Олон совхозуудта шухала һалбари болохо малажал хангалтагүй муу байһаар, юундэб гэхэдэ, совхозууд тэжээлэй өөрын база байгуулхын тула үшөө муугаар оролдоно. СССР-эй Совхозуудай министерство, нютагуудтахи советскэ органууд дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхахын ба манай совхозуудые үнэхөөрөө олон һалбаритай, олзо ехэтэй гүрэнэй ажахынууд болгохын, оршон тойрондохи колхозуудтаа тэдэнэй эрхим жэшээ боложо байхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандаһан Хандалгые хүдөөгэй ажалшад халуунаар хүлеэжэ абаа. Тиин колхозниигууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ ехэ амжалтануудые түйлаха бээз гэжэ бидэ бүгэдэ найданабди гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Удаань нүхэр Первухин түмэрзамай, далайн, гол мүрэнэй ба автомобильна транспортые, хэлхеэ холбооe хүгжөөлгын асуудалнууд тухай тогтожо хэлэбэ. Жэшээнь, түмэр харгые электрификацилгада һомологдохо мүнгэ хоёр дахинһаа үлүүтэйгээр ехэ болгогдохо байна.

Капитальна барилгын асуудалнууд тушаа хэлэхэдээ, элидхэлшэ болбол энэ талаар бии байһан ехэ дутагдалнуудые КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленум элирүүлээ һэн гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ илангаяа нүүрһэнэй промышленностьда, СССР-эй Хара металлургиин министерстводэ, СССР-эй Металлургическа ба химическэ промышленностиин предприятинуудые барилгын министерстводэ хамаатай. Тэндэ шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха түсэбтэ даалгабаринууд саг үргэлжэ дүүргэгдэнэгүй. Энээнэй түлөө мүн СССР-эй Госплан ба Госэкономкомисси харюусалгатай гээшэ. Шэнэ предприятинуудые бариха проект табихадаа ба бариха газарые олоходоо ехэ алдуу дутуунууд гаргагдана. Тэрээнһээ боложо, гүрэнэй зөөри үлүү ехээр, ашаг багатайгаар гаргашалагдана.

1957 оной түсэбөөр 175 миллиард түхэригэй гүрэнэй мүнгэ зөөри капитальна барилгада һомологдохо. Тэрэшэлэн олон барилганууд нютаг нютагуудтахи мүнгэн һомололтоор, кооперативна организацинуудай зөөрөөр баригдаха болоно. Энэ ехэ һомололтые зүбөөр хэрэглээд байбал, арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгэй хэдэн шухала зорилгонууд шиидхэгдэхэ байна.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сесси

(Түгэсхэл)

Капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ hомололгые арадай ажахын hалбаринуудаар хубаарилхадаа правительство болбол хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөхэ ябадалые хангаха, тон түрүүн түүхэй эд үгэдэг промышленностиин хүгжэлтые хангаха зорилго урдаа табиhан байна.

Гэр байрын барилгые нилээд ехээр үргэдхэхэ гэжэ хараалагдаба. 1957 ондо гүрэнэй мүнгэн зөөреэр, тэрэшэлэн гүрэнэй зээли абалсажа, хүн зоной гаргаха зөөреэр хамта дээрээ 46 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэхэ гү, али 1956 онойхиhоо 28 процент ехэ байрын гэрнүүдые барижа, ашаглалгада оруулха гэжэ хараалагдаба.

Саашадаа элидхэл соо советскэ арадай материальна байдалые улам hайжаруулха, тэрэнэй национальна доходые ехэ болгохо, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай тоое олошоруулха зорилгонууд тухай хэлэгдэбэ.

Хүн зоной мүнгэн доходой ургалтатай тааруулан, гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничо наймаан үнгэрhэн жэлэйхиhээ 57 миллиард түхэригөөр ехэ болгогдохо болоно. Эд товар наймаалалгын талаар иимэ ургалта урдань туйлагдаагүй hэн гэжэ М. Г. Первухин тэмдэглэбэ.

Һургуулинуудые саашадань олошоруулха, арадай ажахын бүхы hалбаринуудта хэрэгтэй мэргэжэлтэдые улам олоор бэлэдхэхэ, наукые хүгжөөхэ гэжэ 1957 оной арадай ажахын түсэб соо хараалагдаа, арадай элүүрые сахилгын хэрэгые хүгжөөхэ, союзна республиканuудай ажахые хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганууд тодорхойлогдоо.

Гадаадын худалдаа наймаан тухай хөөрэхэ зуураа нүхэр Первухин болбол хилын саанахи оронуудай ажахытай, тон түрүүн арадай демократиин оронуудтай СССР-эй арадай ажахын холбоо барисаанай үргэн ехэ боложо байhаниие тэмдэглэбэ. 1957 ондо социалистическэ гүрэнүүдтэй Советскэ Союзай хэхэ гадаадын худалдаа наймаан 1956 онойхиhоо 13 процентээр, 1950 онтой сасуулбал 2,2 дахин ехэ болгогдохо байна. Индитэй, Афганистантай, Египедтэй, Азиин болон Дунда ба Дүтын Зүүн зүгэй бусад оронуудтай хэгдэдэг наймаанай ургаhаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Баруун Европын хэдэн капиталистическэ гүрэнүүдтэй хэдэг манай наймаан ехэ болоо гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Тиигэбэшье, энэ талаар бии байhан арга боломжонууд хүсэдөөр ашаглагданагүй. Зарим капиталистическэ оронуудай правительствонууд СССР-тэй худалдаа наймаа хэхэ ябадалда элдэб янзын hаад тойбо хэдэг зангаараа. Тэдэ hанаанhаа абажа хэгдэhэн hаад түбэгүүдые зайсуулжа, хоёр талада ашаг туhатайгаар Советскэ Союзтай наймаа хэдэг болобол тэдэ оронуудта туhатай hайн байха hэн.

Сессиин үзэмжэдэ табигдаhан 1957 оной гүрэнэй түсэб хадаа Советскэ гүрэнэй экономическа хүсэ шадалай саашадаа ургаhаниие, Советскэ Союзай арадай ажахын бүхы hалбаринуудай бүхы талаараа дэбжэhэниие гэршэлэн харуулна гэжэ нүхэр Первухин элидхэлэйнгээ эсэстэ хэлэбэ. Социалистическэ байгуулалтые хардаха гэжэ буржуазна хэблэлэй ба радиогой хэды ехэ оролдолго гаргабашье, тэдэнэр хадаа социалистическэ лагериин оронуудтахи арад зоной өөрынгөө ажабайдалые сүлөөтэйгөөр байгуулжа, арад зоной байдалай hайжаржа байhаниие капиталистическэ оронуудай ажалшадhаа нюуха аргагүй.

Тиимэhээ бүхы дэлхэйн ажалшад Советскэ Союзда, социализмын бүхы лагерьта hаналаа хандуулаад байна. Социализмын лагерь hаруул hайхан ерээдүйн байдалда хүн түрэлтэнэй ошохо замые гэрэлтүүлжэ байна.

Арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэл Советскэ Союзай правительствын, Коммунистическэ партиин гадаадын политикын гол зорилгонь хододоо байhан байна гэжэ М. Г. Первухин мэдүүлбэ. Хоёр ондоо социально-экономическа системын амгалан ёhоор мүрысэн hууха тухай дурадхал СССР-эй эб найрамдал хүсэдэг байhаниие эгээл тодоор гэршэлэн харуулна. Сэрэгэй базануудые барихын, буу зэбсэгэй hандаргалгын хүсые ехэ болгохын талаар бэшэ, харин амгалан ёhоной экономикые хүгжөөхэ талаар мүрысэе гэжэ баруунай оронуудта дурадханабди.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдээр, КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжэhэн Советскэ Союзай ажалшад 1957 оной — зургаадахи табанжэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые шэнэ эршэ зоригтойгоор бэелүүлжэ эхилбэ. Центральна Комитедэй, правительствын зүгhөө хэдэ хэдэн хэмжээнүүдэй абтаhанай ашаар СССР-эй ажахын бүхы hалбаринуудта 1957 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэхэhээ байтагай, үлүүлэн дүүргэмээр, 1956 ондо бии байhанhаа үлэмжэ hайн эрхэ нүхэсэл байгуулагдаба.

Удаань, СССР-эй Гүрэнэй 1957 оной бюджет тухай, СССР-эй гүрэнэй бюджедэй 1955 ондо ямараар дүүргэгдэhэн тухай элидхэлые СССР-эй Финансын министр депутат А. Г. Зверев хэбэ.

А. Г. ЗВЕРЕВЭЙ *элидхэл*

Коммунистическэ партиин XX съездын хараалhан зорилгонууд, КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэринүүд 1957 оной бюджедые зохёохо үедэ хараада абтаа, энэ бюджедэй мүнгэн зөөри социалистическэ экономикые саашадань хүгжөөхын, советскэ арадай ажаhуудалые hайжаруулхын тулада зорюулагдаха юм гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

А. Г. Зверев 1957 оной бюджет тухай тодорхойгоор хэлэхынгээ урда тээ 1955 оной бюджедэй ямараар дүүргэгдэhэн тухай, 1956 оной бюджедэй даб дээрэхи дүн тухай хэлэбэ. 1955 оной бюджет орошынгоо талаар 100,7 процентээр, гаргашынгаа талаар 101,2 процентээр дүүргэгдээ; орошонь гаргашадаа орходоо 24, 8 миллиард түхэригөөр ехэ болоо.

СССР-эй Гүрэнэй 1956 оной бюджет, даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор, орошынгоо талаар 583,0 миллиард түхэриг, гаргашынгаа талаар 561,0 миллиард түхэриг болоhон байна. Бюджет орошынгоо талаар 100,5 процентээр, гаргашынгаа талаар 100,7 процентээр дүүргэгдээ.

Бюджедэй мүнгэн зөөреэр үнгэрэгшэ жэлдэ ажахын, культурно-ажаhуудалай ехэ барилга хэгдээ, арад зоной материальна ажана байдалые саашадань hайжаруулха тушаа иимэ хэмжээ абтаа: гүрэнэй пенси тухай Хуули гаргагдаа, дунда, дээдэ hургуулинуудта hуралсаhанайнь түлөө түлбэри абтахаяа болёо, хүдөө ажахын зарим продукцинуудые худалдан абалгын, бэлэдхэлэй сэн дээшэлээ. Тэрэшэлэн бусадшье хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Материальна үйлэдбэриин ехэ болоhоной, ниитын хүдэлмэридэхи ажалай бүтээсын дээшэлhэнэй ашаар СССР-эй национальна олзо доход 1957 ондо 8 процентээр нэмэхэ юм гэжэ министр мэдээсээ. Национальна олзо доход ехэ болоходоо ажалшадай хубиин олзо доходые ехэ болгохоhоо гадна, гүрэнэй бюджедэй мүнгэн зөөриие нэмээжэ, тэрэ зөөреэр ажахынуудтахи үйлэдбэриин фонднуудые арьбадхаха, арад зондо түлөөhэгүйгөөр медицинскэ туhаламжа үзүүлхэ, түлөөhэгүйгөөр эрдэм номдо hургаха, ажалшадта пенси болон тэдхэмжэ үгэхэ, ниитын бусадшье эрилтые хангаха арга боломжо олгодог байна.

СССР-эй Гүрэнэй 1957 оной бюджедэй орошонь 614,8 миллиард түхэриг байхаар, гаргашань 603,8 миллиард түхэриг байхаар хараалагдаа. Бюджедэй орошонь 1956 онойхитой сасуулбал 32 миллиард шахуу түхэригөөр, гаргашань — 43 миллиард түхэригөөр ехэ болгогдохо юм.

Союзна республиканuудай гүрэнэй бюджедүүд 193,3 миллиард түхэриг байхаар хараалагдаба. Союзна республиканuудай бюджедүүдэй юрэнхы хэмжээн 1956 онойхидо орходоо 11,7 процентээр, 1950 онойхидо орходоо 2 дахин ехэ болохо байна.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Правительство hүүлэй жэлнүүдтэ эмхидхэлэй хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулгануудые абаа гэжэ А. Г. Зверев тэмдэглээ. Тэдэ хэмжээ-ябуулганууд арадай ажахые эрхилхэ талаар союзна республиканuудай үүргые ехэ болгохо, арадай ажахые имагтал дээрэhээ хүтэлбэрилдэг заншалые гуримшуулха гэhэн зорилготой байгаа. Гансал дээдын зургаанда түсэб табидаг, мүнгэ hомолдог заншалые саашадань гуримшуулха тухай дурадхалнууд мүнөө зохёогдожо байна. Энээнтэй дашарамдуулагдан, бюджет зохёолгын талаар союзна республиканuудай эрхэ тухай шэнэ хуулиин проект бэлэдхэгдэнэ.

Элидхэлшэ СССР-эй бюджедэй орошо тухай хэлэбэ. Социалистическэ ажахын нөөсэ бюджедэй орошын эхэнхи хубинь болодог юм. Энэ нөөсэ бюджедэй бүхы орошын 85 процентнь болодог байна. Бюджедээр хараалагдаhанай ёhоор хүн зонhоо налог татабари 1956 онойхитой сасуулбал 8,7 процентhээ 8,4 процент хүрэтэр хороогдохо юм. Налог тохогдодоггүй салин хүлhэн 1957 оной январиин 1-hээ нэмээ, тэрээнэй ашаар олон тоото хүдэлмэришэд болон албахаагшад налог түлэхэеэ болёо. Энээнтэй дашарамдуулагдан налог татабари 1,5 миллиард түхэригөөр хороо.

Гүрэнэй урьhаламжа үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ багаар гаргагдахаар, тусхайлан хэлэбэл, дүрбэнэй нэгэ хубинь хороогдохоор хараалагдана. Гүрэнэй урьhаламжа захигшадта 15,4 миллиард түхэриг түлэгдэхөөр багсаагдаба. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 1,5 миллиард түхэригөөр ехэ болоно.

1957 ондо ажахын, культурна олон тоото барилга хэхын тулада ехэ хэмжээнэй мүнгэн зөөри элсүүлхэ шухала гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ, тиимэhээ ажахын түсэбүүдые дүүргүүлжэ, бюджедээр хараалагдаhан түлбэриие саг соонь, хүсэд оруулха асуудалда СССР-эй министерствонүүд болон ведомствонүүд, союзна республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүд, предприятинууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа ехээр табидаг болохо зэргэтэй.

Удаань элидхэлшэ СССР-эй гүрэнэй бюджедэй гаргаша тухай хэлээ. Бюджедээр хараалагдаhан мүнгэн зөөриин ехэнхи хубинь ороной үйлэдбэриин хүсые хүгжөөлгэдэ, арад зоной материальна, культурна эрилтые хангалгада гаргашалагдаха юм.

Промышленностиин бүхы hалбариие хүгжөөлгэдэ хамта дээрээ 201,4 миллиард түхэриг, тэрэ тоодо бюджедhээ — 118,4 миллиард түхэриг гаргашалагдаха байна. Металлургиие, түлишын промышленностиие, энергетическэ, ой модоной, химическэ, тэрэшэлэн барилгын материалнуудые бүтээдэг промышленностиие хүгжөөлгэдэ ехэ хэмжээнэй мүнгэн зөөри гаргашалагдаха юм. Промышленностиин эдэ hалбаринуудай хүгжөөгдөөд байхада арадай бусадшье hалбаринууд бүри түргөөр хүгжөөгдэхэ юм. Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөлгэдэ ехэ зөөри гаргашалагдаха.

Социалистическэ гүрэмнай промышленностьда туйлай ехэ зөөри hомолхо зуураа, тэрэ зөөриие ашагтай hайнаар, гамтайгаар гаргашалха эрилтэ табидаг байна. Ямар нэгэн барилга хэхээр хараалхадаа тэрээнэйнгээ үнэ сэнгые тодорхойлхо, гүрэнэй хэды шэнээн мүнгэн зөөри гаргашалагдахаб гэжэ зүбөөр сэгнэхэ шухала; ороной тус тус районуудта үйлэдбэриин хүсые бодолтойгоор хубаарилан табиха арга бэдэрхэ хэрэгтэй.

Түсэбтэ даалгабариин ёhоор олзо доход оруулдаггүй, гарзада ородог предприятинууд манда үсөөн бэшэ бии юм. Хара металлургиин, ой модоной промышленностиин министерствонүүдэй, мүн бусадшье хэдэ хэдэн министерствонүүдэй предприятинууд гарзатайгаар ажаллана. Нүүрhэнэй промышленность мүн лэ ехэ гарзатайгаар ажаллана. Мүнөө үедэ предприятинуудай гарзатайгаар ажаллаха гээшэ социалистическэ ёhоор ажахы эрхилхэ хуули ёhонтой таарахагүй байна. Гарзада ородог предприятинууд hайнаар ажалладаг предприятинуудайнгаа амжалтые буурyулхаhаа гадна, тэдэнэрэйнгээ нөөсөөр ажамидарна. Тиимэhээ предприяти бүхэниие ашагтай hайнаар ажаллуулха гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Хэрбээ предприятинууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй муугаар ажаллаад, тэдэнэрэй гэмээр предприятинууд гарзада ороод байгаа hаань, тэдэ хүтэлбэрилэгшэд ниитын зүгhөө шүүмжэлэгдэхэ ёhотой.

Түүхэй эдэй базые, тэрэшэлэн түүхэй эд болон түлишые, бэлэн болоhон продукцые зөөлгэхын хараада абангүйгөөр предприятинуудые экономическа районуудтань зарим ушарта тааруулангүйгөөр, буруугаар бариhан дээрэhээ зарим предприятинуудтахи продукциин өөрынь үнэ хэтэрхы ехэ байна. Жэшээнь, Закавказска металлургическа заводто 1956 ондо хайлуулагдаhан нэгэ тонно шэрэмэй өөрынь үнэ Дзержинскиин нэрэмжэтэ заводойхидо орходоо 67 процентээр ехэ байгаа, тиихэдэ Череповецкэ заводто хайлуулагдаhан нэгэ тонно шэрэмэй үнэ 2 дахин ехэ байгаа.

Ажалай хүсэ, материальна болон мүнгэн зөөри гаргашалгада арьбалалта хээд, продукциин өөрынь үные, тэрэшэлэн барилгын үные саг үргэлжэ химдаруулаад байхада үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, социалистическэ нөөсые ехэдхэхэ шухала арга олгодог байна гэжэ хододоо hанаха хэрэгтэй.

Продукциин өөрынь үные химдаруулхын тулада түрүү техникые хүгжөөхэ, үйлэдбэридэхи эмхидхэлые шэнэдхэн табиха шухала. Техническэ хүгжэлтэ хадаа ажалай бүтээсые ехэ болгохо, продукци гаргалгые дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн байха зуураа ажахы доторхи нөөсые ехэ болгоходо туhалдаг байна.

Гүрэмнай техникые хүгжөөлгэдэ ехэ хэмжээнэй материальна, мүнгэн зөөри гаргашална. Машина болон түхеэрэлгэнүүдые худалдан абалгада бюджедэй мүнгэнhөө, тэрэшэлэн ажахын организацинуудай өөрынь зөөриhөө үнгэрэгшэ жэлдэ 55 миллиард түхэриг гаргашалагдаhан байгаа hаа, энэ жэлдэ 65 миллиард шахуу түхэриг гаргашалагдаха юм. Тон нарин приборнуудые, автоматическа зүйлнүүд болон инструментнүүдые бүтээдэг промышленностьда нилээд ехэ зөөри hомологдохонь.

Финансово-банковска органууд, парти, правительствын заабариие хүтэлбэри болгон, hүүлэй үедэ ажахынуудтай холбоо барисаагаа hайжаруулаа, предприятинуудай, ажахын hалбаринуудай экономикоорнь, мүнгэн зөөреэрнь hонирходог болоо. Гэхэ зуура, иимэ хүдэлмэри үшөөл саг үргэлжэ хэгдэнэгүй, оруулhан дурадхалнуудынь экономическа талаараа үндэhэ баримтагүй байна, заримдаа ехээр удааруулагдажа зохёогдоно. Предприятинуудай мүнгэн зөөри гаргашалгыень hайнаар шалгадаг болохын, арадай ажахыда бии байhан арга боломжые зүбөөр хэрэглэдэг, мүнгэн зөөри гамтайгаар гаргашалдаг болгуулхын зорилгоор Финансын министерство хэмжээ абажа байна. Союзна республиканuудай финансын органууд энэ ажалые мүн лэ эрид hайжаруулха зэргэтэй.

А. Г. Зверев хүдөө ажахыда мүнгэн зөөри hомолхо тухай хэлэхэ зуураа, 1954—1956 оной турша соо хүдөө ажахыда бюджедhээ 150 миллиард түхэриг гаргашалагдаа гэжэ тэмдэглээ. Энэнь урдахи гурбан жэлэйхидэ орходоо 41 процентээр ехэ болоно. Энэ мүнгэн зөөри хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые дам саашадань хүгжөөхэ арга боломжо олгоо.

1957 ондо хүдөө ажахыда 61,6 миллиард түхэриг, тэрэ тоодо бюджедhээ 52,9 миллиард түхэриг гаргашалагдаха байна.

Гүрэнэй бюджет капитальна барилгые мүнгэн зөөреэр хангана гэжэ элидхэлшэ саашань хэлээ. Капитальна барилгада энэ жэлдэ 175 миллиард түхэриг hомологдохоор хараалагдана. Капитальна барилгада, тэрэшэлэн барилгадахи эрьесын мүнгые нэмээхын тулада 178,6 миллиард түхэриг гаргашалагдаха юм. КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ зохилдуулан, материальна, финансова зөөриие гол шухала ехэ ехэ барилгануудта, тэрэшэлэн ашаглалгада гүтэхэеэ байhан предприятинуудта элсүүлхээр, барилгадахи зөөриие бутаруулхан тарааха ябадалтай эрид тэмсэхээр, баригдажа дүүрээгүй барилгануудые үсөөрүүлхээр түсэб дотор хараалагдаба.

Министерствонүүд барилганууддахи үлүү гаргашануудые усадхахын зорилгоор баригдажа байгаа предприятинуудай проектнүүд болон сметэнүүдые 1956 ондо дахин хаража үзөө. Энээнэй ашаар 10 миллиард шахуу түхэригэй мүнгэн зөөри арьбалагдаха болоо. Гэхэ зуураа проект болон сметэнүүдые зохёолгодо үшөөл ехэхэн дутагдалнууд бии байhаар. Проектнэ организацинууд баригдажа байгаа барилгануудые проектно-сметнэ документацяар саг соонь хангана гүй. Илангаяа даб дээрэхи чертёжуудые удаанаар зохёодог байна. Проект болон сметэнүүдтэ элдэб үлүү гаргашанууд хараалагдана.

Арадай ажана байдалые hайжаруулха хэрэгтэ Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын туйлай ехэ анхарал хандуулжа байдагынь арадай ажахын түсэб дотор, тэрэшэлэн бюджедтэ харагдана. 1957 оной бюджедэй ёhоор ажалшадай ажана байдалые hайжаруулгада ехэ хэмжээнэй мүнгэн зөөри гаргашалагдахаар хараалагдана. Социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта гаргашалагдаха мүнгэн 1956 онойхидо орходоо 24,5 миллиард түхэригөөр дээшэлжэ, бүхы дээрээ 188,2 миллиард түхэриг болохо юм. Энэ мүнгэн зөөри арадай гэгээрэлые, элүүрые хамгаалга болон физическэ культурые хүгжөөлгэдэ, гүрэнэй социальна страхованида, социальна тэдхэмжэдэ олон үхибүүдтэй, ганса бэе эхэнүүдые гүрэнэй тэдхэмжээр хангахын тулада гаргашалагдаха юм. Гүрэнэй социальна страхованида, тэрэшэлэн социальна тэдхэмжэдэ энэ жэлдэ 16,3 миллиард түхэриг гаргашалагдаха байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ гурбанай нэгэ хубяар ехэ болоно. Социальна страхованиие hайжаруулhанай, пенсиие ехэ болгоhоной ашаар иимэ ехэ мүнгэн зөөри hомологдоо.

Гэр байра барилгые түргэдхэхэ гээшэ мүнөө үеын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленум заагаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. 1957 ондо гэр байрын барилгада 29,9 миллиард түхэриг hомологдоо. Харин тиихэдэ 1956 ондо 25 миллиард түхэриг hомологдоhон юм. Хүдэлмэришэд болон албахаагшадай өөhэдтөө гэр байра барихынь тулада гүрэн энэ жэлдэ 1.800 миллион түхэриг үгэхэ байна.

1957 оной бюджедэй ёhоор ороной оборонодо 96,7 миллиард түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Харин тиихэдэ 1956 ондо оборонын гаргашада 102,5 миллиард түхэриг гаргашалагдахаар баталагдаhан юм. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое хороохо тушаа правительствын хэмжээ абаhантайнь дашарамдуулан оборонодо гаргашалагдаха мүнгэн зөөри хорожо, бюджет соохи бүхы гаргашын 16 процентнь болохо байна. Оборонын гаргаша 1956 ондо 18 процент байхаар хараалагдаhан юм. Эб найрамдалые сахиха ба бэхижүүлхэ политикые Советскэ Союзай хододоо бэелүүлжэ байhые дээрэ дурсагдаhан баримта гэршэлэн харуулна.

Бюджедые амжалтатайгаар дүүргэбэл манай агууехэ Эхэ оронии саашадань hалбаран бадархуулха, коммунистическэ обществые байгуулха тушаа шэнэ амжалта туйлахые тулхаха байна гэжэ А. Г. Зверев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани энээгээр дүүрэбэ.

Февралиин 6-да сесси хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлэб.

(ТАСС).

Магнитогорско металлургическа комбинадай юрэнхы тухэл. ТАСС-эй фотохронико.

СССР-эй Госстройдо, Мосгорисполкомдо, СССР-эй советскэ уранзураашадай союзда, СССР-эй архитекторнүүдэй союзда

СССР-эй Министрнүүдэй Сове[дэй] даалгабаряар СССР-эй Госст[рой,] Мосгорисполком, СССР-эй совет[скэ] уранзураашадай союз болон СС[СР-]эй архитекторнүүдэй союз Совет[скэ] гүрэнэй, мүн Советскэ Союз[ай] Коммунистическэ партиин үнд[эhэ] hуури табигша агуу ехэ хүн—В. [И.] Ленинэй памятнигай эрхим h[айн] проект зохёохын тула бүхэсоюз[ай] конкурс соносхоно.

В. И. Ленинэй памятнигай эрх[им] hайн проект зохёохын тулада үнг[эр]гэгдэхэ бүхэсоюзна конкурс[ын] программын болон условиин ёho[ор] иигэжэ хараалагдана:

1. Москва городто Ленинскэ [ха]дын тэг дундахи үндэртэ Москв[а] гүрэнэй университедэй шэнэ б[а]шангые, мүн Лужникидэ оршо[hон] В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Це[нт]ральна стадиониие голлуулан, В. [И.] Ленинэй памятник бодхоогдохо.

2. В. И. Ленинэй памятник у[ран] бэлигэй онсо дээжэ болохо тула[да] үлүү гоёолтогүй аад, хүдэр то[мо] hүр жабхалантай байха ёhотой.

В. И. Ленинэй скульптурань т[ай]сан дээрэ табигдажа, Москва го[ро]дой эгээл үндэр, хаанаhааше [бэ] тодоор харагдадаг газарта б[ол]хоогдохо ёhотой. Памятнигай ба[йха] газарые, мүн тэрэнэй али бүхы [та]лаараа тааруу байхые хараа[да] абажа, проектнүүдэй авторну[уд] В. И. Ленинэй скульптурын [х]жээень, дүрсэ маягыень, скульп[ту]рын дорохи табсангай хэмжээе [то]дорхойлхо болоно.

3. Гранит, мрамор, бронзо, жэб[эр]дэггүй булад мэтын эрхим hайн [ш]нартай, үни удаан байха матери[ал]нууд В. И. Ленинэй памятни[гай] барилгада хэрэглэгдэхэ ёhотой.

4. Памятнигые тойруулан ск[ве]р хэхээр, Москва мүрэн тээшэ ха[ра]hан Ленинскэ хадын ташаланг[ые] дахуулан памятнигые табих[а] проект соо хараалагдаха ёhо[той.] Тэрэшэлэн Ленинскэ хадын үн[дэ]рые энээгүүр зубшан гара[дag] транспортна магистраль мүн лэ [ха]раада абтаха ёhотой.

Харахада зохид, hаруул гэрэлт[эй] газарта В. И. Ленинэй скульпту[ра] бодхоогдохо ёhотой.

5. Конкурсдо хабаадагшад В. [И.] Ленинэй памятнигай проектые ии[гэжэ] зүйлнүүдтэйгээр эльгээхэ болоно:

1:2000 масштабтай генеральн[а] түсэб;

Памятнигай юрэнхы түлэблэлг[ые] 1,0х1,5 метрhээ дээшэ бэшэ хэ[м]жээтэйгээр табиха;

Памятнигай скульптурна ма[кет] 1:100 масштабтайгаар табиха,

Тайлбари бэшэг;

Мүнгэн-сметын хараа бодомжо.

6. Энэ программаар тодорхойло[г]доhон хэмжээтэй конкурсын прое[кт]нүүд (зурагууд, македүүд, тэмд[эг]лэлнүүд) Мосгорисполкомдо (М[о]сква, ул. Горького, д. № 13) 1[957] оной августын 1-нэй 24 час хүрэт[эр] тушаагдаха ёhотой. Тиихэдэнь [ав]торнуудта квитанци үгтэжэ, прое[к]тын нюуса нэрэ, мүн тушаагда[hан] болзорынь тэмдэглэгдэхэ ёhотой.

Ондоо тээ байдаг авторнууд, м[ү]лэ тус адресаар өөhэдынгөө мат[е]риалнуудые почтоор энэ болзор с[оо] эльгээхэ зэргэтэй. Энээн тухай[да] тэрэ дары Мосгорисполкомдо (М[о]сква, Мосгорисполком) телегра[м]маар мэдээсэхэ. Почтын таhаг[аар] проектээ тушааhан тухайдань г[э]шэлhэн квитанциин номерые, м[үн] нюуса нэрээ телеграмма соо[н] тэмдэглэхэ.

Проектдэ хамаатай матери[ал]нууд (зурагууд, македүүд, тэмд[эг]лэлнүүд) нюуса нэрэтэйгээр э[ль]гээгдэхэ; проектын материалнууд[тай] хажууда бүхөөр нягhан конве[рт] соо проектын авторай нэрэ обог, а[д]рес заагдаха, хабсаргагдаха ёho[]той.

7. В. И. Ленинэй памятнигай эрх[им] hайн проект зохёохо конкурсын ж[ю]рии Мосгорисполкомой, СССР[-эй] Советскэ уранзураашадай союз[ай,] СССР-эй архитекторнүүдэй союз[ай] хабаадалгатайгаар СССР-эй Го[с]строй баталха.

8. Конкурсын программа ба усл[о]винуудые, В. И. Ленинэй памятни[]гай бодхоогдохо газарые харуу[л]hан материалнуудые абахын ту[ла] СССР-эй архитекторнүүдэй союз[до] хандаха хэрэгтэй.

Конкурсын программа тушаа [г]раhан асуудалнуудые элирүүлх[ын] тула—Москва, Щусевай үйлсэ, [] дохи номерой байшан гэhэн ад[ре]саар СССР-эй архитекторнүүд[эй] союзда, конкурсын харюусалга[тай] секретарьта хандахада болохо.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Үйлэдбэридөө шэнэ аргануудые нэбтэрүүлхын түлөө

Улан-Удэ станциин паровозно депогой коммунистнууд хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, технигүүдэй творческо үүсхэлые дээшэлүүлхын түлөө, үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые элирүүлжэ, зүбөөр ашаглахын түлөө тэмсэнэ.

июль, август hарануудта заводой бүхы цехүүдтэ нээмэл партийна суглаанууд үнгэргэгдөө hэн. Эдэ суглаанууд дээрэ техническэ дэбжэлтэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, ажалай нормын гурим hайжаруулха арганууд тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ hэн. Энэ асуудал, мүн бүхы заводой партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Техникээ хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар үйлэдбэриин түрүүшүүлэй оруулhан дурадхалнуудые хараада абажа, тэрэниие бэелүүлхэ тулада бодото хэмжээнүүдые коммунистнууд хараалhан байна. Хүдэлмэришэдэй дунда партийна организаци эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри hайнаар ябуулаа hэн.

Партийна организациин эдэбхи үүсхэлээр үнгэрэгшэ оной июль hараhаа октябрь болотор үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүд болон хэрэгсэлнүүдэй хэр зэргээр ашаглагдажа байhаниие 2 дахин хаража үзэhэн, уралан нарижуулагшадай конференци, дүрбэн техническэ конференци үнгэргэhэн байнабди. Эдэ конференцинүүдтэ түлишэ алмаха талаар машинистнууд нүхэд Батыев, Воробьев, Филиппов ба бусадай дүй дүршэл тухай хэлсэгдээ. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудта 1500-гаад хүн хабаадажа, конференцинүүдэй үедэ оролhон олон дурадхалнуудай эгээл эрхим hайнуудынь шэлэн абтаа. Тэндэ хэлэгдэhэн 123 дурадхалай 102-нь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, ажалай бүтээсэ 2—3 дахин дээшэлhэн байна.

Эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ-ябуулганууд ба хүдэлмэришэдэй дурадхалнууд инженер нүхэр Есманскиин хүтэлбэрилдэг техническэ зүблөөн дээрэ hара бүри зүбшэн хэлсэгдэдэг, тиигээд хүдэлмэришэдтэ дамжуулан дуулгагдадаг. Хараалагдаhан хэмжээ-ябуулгануудай хэр бэелүүлэгдэжэ байhые недели бүри болодог түсэблэлгын зүблөөнүүд шалгадаг. Паровоз засабарилгые hайжаруулга, депогой лабораториин хүдэлмэри тухай асуудалнуудшье техническэ зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Техническэ зүблөөнүүд цех бүхэндэ болодог. Тэндэ үйлэдбэриин технологиие, түхеэрэлгэ hайжаруулха асуудалнууд хэлсэгдэдэг байна.

Үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ ба уралан нарижуулагшадта анхарал ехээр хандуулагдадаг болоо. Уралан нарижуулгын дурадхалнуудта зорюулагдаhан альбомууд, диаграммanууд, фото-витринэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Мүн уралан нарижуулгын эгээн эрхим дурадхалай конкурснууд үнгэргэгдэнэ. Энэ депогойхид бусад предприятинууд болон заводуудтай техническэ информацинуудаа андалдан абалсадаг, үйлэдбэриин түрүүшүүл ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд дүй дүршэлөө андалдадаг. Жэшээлхэдэ, депогой зарим хүдэлмэришэд Красноярска түмэр замай Иланск станциин деподо, Читын деподо ошожо, тэндэхи инженернүүдэй ба үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүршэлтэй танилсаhан байна.

Уралан нарижуулгын дурадхалнуудые депогой начальник нүхэр Романенко, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадаhан мастер Кихо гэгшэд үйлэдбэридэ оролдосотойгоор нэбтэрүүлнэ. Коммунист нүхэр Яковишин уралан нарижуулгын 7 дурадхал оруулаа, тэдэнь бүгэдэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, хамта дээрээ 10 мянга гаран түхэеригэй алмалта хэгдэhэн байна. Слесарьнүүд нүхэд Катлицкий, Кравченко, машинист Костин, бусад саг үргэлжэ уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулжа байдаг.

1956 ондо манай деподо үйлэдбэридэ уралан нарижуулгын 120 дурадхал нэбтэрүүлэгдээ, энэнь 180 гаран мянган түхэриг алмаха арга олгоо гэхэ гү, али урда жэлэйхидэ орболь 2 дахин ехэ мүнгэ алмаа. Үйлэдбэридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ба уралан нарижуулагшадай тоонь саг үргэлжэ олошоржо байдаг. Мүнөө үедэ манай деподо 200 уралан нарижуулагшад тоологдоно.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ техникэ ба түрүү технологи нэбтэрүүлхэhээ гадна, предприятиин түхеэрэлгэ нарижуулан hайжаруулха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Депогой партийна организаци ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта паровоз заhадаг газарые, станогуудые нарижуулан hайжаруулхые оролдоно. Һүүлэй үедэ токарна, шурэб хэдэг 2 станок нарижуулан hайжаруулагдаа.

Хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, технигүүдэй ба албахаагшадай культурно-техническэ эрдэмые дээшэлүүлхын тула депогой партийна организаци hуралсалай элдэб формонуудые хэрэглэнэ. Кадрова хүдэлмэришэд залуу, шэнэ хүдэлмэришэдые шефтээ абана, мүн үйлэдбэриин-техническэ hуралсалшье, түрүү дүй дүршэлэй ба экономическа hургуулинуудшье тиимэ аргануудай нэгэн болоно.

Үйлэдбэриин-техническэ hуралсалай hайн үрэ дүнгүүдынь түргэнөөр элирээ. Энээндэ hуража гараhан хүдэлмэришэд ажалайнгаа бүтээсые 30—40 процентээр дээшэлүүлнэ, ажалынгаа шанарайнгаа талаар hайжарна. 1956 ондо түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ hургуулинуудай тоонь 22 болоо, тэндэ 215 хүн hуража гараа.

Мүнөө үедэ залуу хүдэлмэришэдэй үдэшын hургуулида 158 хүн, үдэшын техникумдэ 15 хүн, заочноор институтда 7 хүн, мастерай гурбан жэлэй курсада 21 хүн hурана.

Хүдэлмэришэдэй коллективые партийна организаци ёhотой hайнаар хүтэлбэрилхые оролдоно. Коммунистнуудай үйлэдбэридэ түрүү үүргэ дүүргэлгэ тухай асуудал партийна суглаануудта хэлсэгдэнэ. Депогой машинистнууд үнгэрэгшэ жэлдэ хүндэ ашаатай 5 мянган поезд ябуулжа, нэгэ миллион тонно шахуу ашаа түсэбhөө гадуур шэрэhэн байна. Коммунистнууд нүхэд Сурмилов, Костин, Филонов, Шевченко, Архипов, Левит ба бусад машинистнуудай мүрысөөндэ түрүүлэн ябана.

Түрүү дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар үнгэргэгдэжэ байhан хүдэлмэреэ саашань үргэлжэлүүлэн, КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй табиhан зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула депогой коллектив 1957 ондо ажалай бүтээсэ бүри дээшэлүүлхээр зоригжонхой.

К. Кандабаев, КПСС-эй Железнодорожно райкомой промышленно-транспортна таhагые даагша.

Улан-Удын hунгуулиин 6-дахи участок газаашье, зосоошье талаhаа дура татама зохидоор шэмэглэгдэнхэй юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hунгуулиин 6-дахи участок.

Л. Хайдуровай фото.

Агитбригада

Болохоёо байгаа hунгалтада зорюулан Зэдын аймагай Культурын байшангай агитбригада Николай Попковой хүтэлбэреэр аймагай колхозууд болон малай фермэнүүд, гүүртэнүүдтэ ябажа, уранhайханай зүжэг, концерт харуулна. Малшадта лекци, элидхэл уншаха хэрэгтэ аймагай Культурын байшан анхарал ехээр хандуулна. Энэ агитбригада аймагай центрын залуушуулhаа бүридэнхэй. Концертын репертуар үе үе болоод лэ шэнэлэгдэнэ. Программа соонь элдэб зүйлэй, hонирхолтой дуун, хатар, шог зугаа ба уран гоёор уншалга гэхэ мэтэ оролсодог юм.

Агитбригадынхид мүн баhа элидхэл, hонин хөөрэлдөө колхознигуудай дунда эмхидхэдэг байна. Тэдэнэр ехэнхидээ «Малшадай үдэртэй» дашарамдуулан колхоздо ошодог. Малшад хэжэ байдаг ажал тухайдаа хөөрэлдөөд, hүүлээрнь концерт, наада хаража, өөhэдынгөө үдэрые hонирхолтойгоор үнгэргэнэ. Мэнэ hаяхан Молотовой нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи комплексно бригадада тус агитбригадынхид ехэ hонирхолтой концерт табижа, мүн лекци уншажа, колхознигуудые ехээр hонирхуулаа. Һүүлээрнь колхозой центрhээ холо байдаг малай хоёр фермэдэ ошожо, концерт табяа.

Энэ агитбригада Цагаан-Усанай МТС-эй зонын колхозуудта, Боргойн совхозой хонишодто, Борьёогой сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ, Дэрэстэйн сомоной «Коммунизм» колхозуудай холын малшадта концерт харуулна.

Тус агитбригада колхознигуудта концерт харуулхаhаа гадна, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Агитбригадын гэшүүн В. М. Колочихин уласхоорондын байдал тухай, КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй тогтоол тухай лекцинүүдые уншаhан байха юм. Эдэнэр колхозуудай клубта, библиотекэдэ, культбазада, улаан булангуудта ехэ туhаламжа үзүүлдэг.

Аймагай Культурын байшангай агитколлективэйхидтэ hайнаар ажаллаhанайнь түлөө ажалшад баясхалан хүргэнэ.

К. Доржиев.

Харюусалгагүй хүтэлбэрилэгшэд, хооhоор байдаг үнеэд тухай

Түнхэнэй аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо малай үбэлжэлгэ муугаар үнгэрнэ, hү haалга мүртэйгөөр нэмэнэгүй

— Һаагдадаг үнеэдээ ямар рационоор эдеэлүүлнэт?

— Нэгэл адли рационтой юм.

— Ямар?

— Сүүдхэ соо үнеэдтээ 2,5 килограмм үбhэ, тэды шэнээн зелёнко, 10 килограмм силос, 5 килограмм дэбтээгдэhэн солоомо, мүн литр hүн бүхэндэ 250 грамм концентрат үгтэхэ ёhотой юм.

—Ёhотой юм гэнэ гүт? Үнеэдтнай энэ тэжээлээ хүсэд эдинэ гү? Фермэ дээрэтнай шэгнүүр бии гү?

— Үгы.

— Теэд тэжээлээ юугээр хэмнэнэт?

— Багсаад гээд лэ үгэдэгби. Үбhөө хэмжэхэдээ хэды шарга үбhэн асарагдана, тэрэнь хэды тэбэри болоно гэжэ тоолодогбди, силосые — хэды аса үгтэhөөрнь тоолонобди. Үбhэ асарhан хүнүүд: «Энээниие табан хоног соо эдюулхэт» гэдэг. Теэд үбhэ шэрэгшэдэй 5 үдэр тогтооhон «нормо» гурбан үдэр хүрөөд лэ барагдашадаг. Тиигээд үнеэднай hүүлшын хоёр хоног соо үбhэгүй байдаг гү, али бэе бэеhээнь үбhэ «урьhаар» абажа үгэдэгбди..

Иимэ хөөрэлдөөн Түнхэнэй аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой фермэ дээрэ hаяшаг болоо. Хөөрэлдөөнэй үедэ элирhэн баримтанууд колхозой правлениин, партийна эхин организациин малай үбэлжэлгые ямараар хүтэлбэрилжэ байhые элеэр харуулна.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд малай үбэлжэлгые ёhо тэдыгээр, халирхайгаар хүтэлбэрилнэ. Жэшээ болгон малай рациониие абаад үзэе. Малаа эдеэлүүлхэ нормо табихадаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд бүхы талаhаань хаража үзэhэн хэбэртэй. Тэжээлэй рацион табихадаа hаагдадаг үнеэн бүриhөө үдэр бүри дунда зэргээр 5—6 литр hү haaxa гэжэ хараада абтаhан юм гээд колхозой зоотехник нүхэр Дармахеев харюусалгатай ёhoop мэдүүлнэ.

Үнэн дээрээ колхоз хараалhандаа хүрэнэгүй. Үсөөхэн үнеэд сүүдхэдэ 6—7 литр hү үгэнэ. Харин олонхи үнеэдhээнь үдэр бүри 1—2 литр hүн hаагдана. Үдэр бүри 300—500 грамм hү гарадаг үнеэд олон.

Үгтэhэн тэжээлэй, абтаhан hүнэй хоорондо яахадаа иимэ ехэ илгаа гарана гээшэб? Сэхыень хэлэхэдэ, үнеэд рационоор тогтоогдоhон тэжээлээ эдинэгүй. Яахадааб гэхэдэ, табан хоногой нэгэ хоёр үдэрынь үнеэд үбhэ эдингүй хооhoop шахуу байна. Мүн шэмэтэшье тэжээл хүсэд hайнаар үгтэнэгүй.

Тэжээл гаргашалга гуримшуулагдаагүй. Фермын хашаа соо кормушканууд биишье hаа, бүдүүн тэжээл малай хүл доро хаягдана. Январиин эгээн хүйтэнэй үедэ центральна фермэ шалар нээгдэhэн силоснэ нүхэн хаагдангүй орхигдошоо. Тиигэжэ кукурузын ехэшэг силос хүршоо. Мүнөө тэрэниие hаалишад hүхөөр сабшажа абаад, гэдхээнгүй малдаа үгэнэ. Тэжээлээр дутамаг колхоздо иимэ баримта үзэгдэнэ бшуу!

Һаалиин фермэ бүхэндэ кормозапарнигууд биишье hаа, тэдэнь малда хүсэд хүрэхэ солоомо дэбтээжэ үрдинэгүй. Жэшээнь, центральна фермэ дээрэ 170 гаран үнеэн бии. Харин фермын тэжээл бэлэдхэхэ кухни соонь хүсэ багатай нэгэ запарник табигданхай. Тиимэhээ үнеэд рационоор тогтоогдоhон солоомоёо эдинэгүй бшуу.

Һү hаалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ hаад ушаруулдаг бусадшье шалтагаанууд бии. Малай харууhалгые абаад үзэе. Һаагдадаг үнеэд хүйтэн уhаар уhалагдана. Үнеэд сэбэрлэгдэнэгүй. Һаалишад үнеэдээ hаахадаа дэлэнгыень нидхэрхэ, массаж хэхэ гэжэ байхагүй.

Колхозой олонхи hаалишад үнеэдэй дэлэндэ яагаад массаж хэдэг юм гэжэ hайн мэдэдэггүй. Энэншье гайхамаар бэшэ юм. Эндэ зоотехническэ hуралсал эмхидхэгдэнэгүй. Зоотехник нүхэр Дармахеев (парторганизациин секретарь) малажал дээрэ түрүү арга нэбтэрүүлхэ тушаа hаналаа табинагүй. Дүрбэдэхи комплексно бригадын фермэ дээрэ нүхэр Дармахеевэй ошоод, хараhаар байхадань hаалишад үнеэдэйнгээ дэлэндэ массаж хэнгүй, ариг сэбэрэй гурим сахингүй hааба. Һуулга hаба угаагдаагүй, үнеэдэй дэлэн сэбэрлэгдээгүй байба. Һаалишад халаадгүйгөөр үнеэдээ hаагаа.

Колхозой правлени, парторганизаци hаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Һаалишад мүнөө хүрэтэр уялга абаадүй, хэhэн хүдэлмэриинь дүн хаhа сагтаа гаргагданагүй, hаалишадай урма хэшээлые дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээн абтанагүй.

— Манай фермэнүүд, hаалишад хоорондоо мүрысэдэг тоотой,— гэжэ hаалишад Хайдакова, Тапхаева хэлэнэ.— Теэд бидэнэр мүрысэhэнөө гансал саарhан дээрэhээ мэдэдэгбди. Бодото дээрээ ямаршье мүрысөөн байхагүй. Хэнэй түрүүлжэ, хэнэй гээгдэжэ ябаhые бидэнэр мэдэнэгүйбди. Мүрысөө иигэжэ эмхидхэдэг аал?

Партийна организаци малшадай дунда политическэ хүдэлмэри ехэ hулаар ябуулдаг байна. Фермэнүүд дээрэ бии болгогдоhон улаан булангууд соо стол, скамейкэhээ бэшэ, мүн хуушаршаhан лозунгнуудhаа ондоо юумэ байхагүй. Агитаторнууд болон лекторнууд фермэ дээрэ ерэдэггүй. Хэтэрхэдээ колхозойшье хүтэлбэрилэгшэд фермэ дээгүүр үсөөн ябана. Малшадай үйлэдбэриин зүблөөн ха яа болоно. Болоходоошье тэндэ hаалишад, малшад үгэ хэлэжэ, дутагдалнуудаа элирүүлдэггүй, харин бригадирнууд, фермые даагшанар үгэ хэлэхэдээ хараал шэрээлээр суглаагаа хизаарладаг.

Эдэ бүгэдэhөө боложо, hү hаалга ехэ удаанаар нэмэнэ. Нёдондо жэлэй энэ сагайхиhаа hү hаалга дээшэлээгүй шахуу. Теэд энэ жэлдэ нёдондонойхиhоо олон үнеэн тугаллаhан байха юм. Иимэ байбашье декабрь hара соо үнеэн бүриhөө 25 литр hүн hаагдаба. Энэнь үнеэн бүриhөө үдэртэ 1 литр hү hааhан болоно. Һү hаалга январь hара соошье дээшэлнэгүй.

Малай үбэлжэлгые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ байhанайнгаа түлөө колхозой хүтэлбэрилэгшэд ноябрь hарада КПСС-эй айкомой бюро дээрэ шанга hануулга абаhан байгаа. Теэд энэ hануулгаhаа бодото тобшолол хэнгүй байhыень халаглахаар.

Е. Митахинов.

Коммунистнуудай hуралсал муугаар эмхидхэгдэнэ

Сэлэнгын МТС-эй партийна эхин организацида партийна hуралсалай энэ жэлдэ 3 кружок эмхидхэгдэhэн байна. Хүдөө ажахын экономико шудалха кружогто МТС-эй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, бухгалтернууд—хамтадаа 24 хүн hуралсаха гэжэ бэшүүлhэн байгаа. Тус кружок 1956 оной октябрьhаа мүнөө хүрэтэр нэгэшье заняти үнгэргөөгүй. Энэ кружогые партийна эхин организациин секретарь нүхэр А. Т. Агильдин өөрөө хүтэлбэрилхэ байhан аад, юушье хэнэгүй.

КПСС-эй түүхэ шудалха кружогто 12 коммунист, комсомолшууд hуралсадаг нэрэтэй. Тэдэнэрэй зариманиинь занятидаашье ерэдэггүй. Мүнөөнэй политика шудалха кружогой занятинууд мүн лэ муугаар үнгэргэгдэнэ.

Эндэ хүдэлдэг 40 коммунистнуудай 24-ниинь, 30 комсомолшуудай 13-ниинь политическэ эрдэмээ дээшэлүүлнэ.

Лекци, элидхэл колхознигуудта, механизаторнуудта уншамаар эрдэмтэй, бэлэдхэлтэй хүнүүд Сэлэнгын МТС-тэ олоншье hаа, тэдэнэр юумэ хэнэгүй.

МТС-эй коммунистнуудай, комсомолшуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ hуралсалай иимэ муугаар ябажа байхада, партийна бюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Агильдин энэ ехэ дутагдалаа усадхахын түлөө ямаршье хэмжээ абадаггүй байhаниинь гайхалтай.

Б. Байгалов.

Түл hайнаар абахын тула юу хэхэб

Манай республика гол түлэб мал ажал эрхилдэг байhаниинь мэдээжэ. Тиимэhээ ажахынгаа энэ шухала hалбариие түргэнөөр хүгжөөжэ, hү, ноохо, мяха ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэхэ гээшэ бидэнэй гол зорилго болоно.

Энээнэй тулада юу хэхэ хэрэгтэйб?

Тон түрүүндэ, малаа түргэнөөр үсхэжэ, тоо толгойень олошоруулха ёhотойбди. Харин малаа түргэнөөр үсхэхын тулада шэнэ түл эмхитэй hайнаар абаха, абаhан түлөө үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, мал болгохо хэрэгтэй. Түл абалга хадаа малажалай эгээн харюусалгатай үе мүн. Энээн тухай малшан бүхэн hайнаар мэдэхэ.

Мүнөө республикымнай колхозуудта хонид олоороо хурьгалжа эхэлбэ. Мүн тэрэшэлэн үнеэд тугаллажа, гахайнууд поршоонхолжо байнхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай эндэ хонид олоороо үбэл хурьгалуулагдадаг болоо. Энэ арга үлүү hайн байhанаа харуулжа, мүнөө жэлдэ республика доторнай 300-гаад мянган үбэлэй хурьгад абтахань.

Үнгэрэгшэ намартаа, үбэлжэлгын эхеэр олонхи колхозууд үбэлэйнгээ түл абалгада шадал соогоо hайнаар бэлэдхээ. Энээнэй ашаар түрүү колхоз, фермэ, отарануудта үбэлэй түл эмхитэй hайнаар абтажа байна. Кударын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонинной фермэдэ 850 гаран хурьган абтаад, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Хэжэнгын аймагай «Заветы Ильича» колхозой ахалагша хонишон Иван Рябцов нэгыешье үхүүлэнгүйгөөр 220 хурьга абаба. Эдэ фермэнүүдтэ хурьгад гараhан сагаараа, томо багаараа зүбөөр тааруулагдажа, сакманууд болгогдоно, тэдэнэр кошарно-базова түрүү аргаар түлжүүлэгдэнэ. Энэ аргаар түлжүүлхэдэ, үдэрынь хурьгад байра соогоо үлөөгдөөд, хонид газаа хашаан соо гаргагдажа эдеэлдэг гү, али уhанда, бэлшээридэ гаргагдадаг байна. Тиихэдээ хонид 2,5—3 час болоод лэ байрада оруулагдажа, хурьгаяа хүхүүлдэг. Хурьгатай хонидые, нарай хурьгадые hайнаар эдеэлүүлжэ, зүбөөр харууhалжа байха хэрэгтэ түрүү хонишод ехэ анхаралаа табина.

—Хурьгаяа садхааха hүтэй байхаар, мүн ноohонойнь hайнаар ургахаар хонидые эдеэлүүлхэ хэрэгтэй, — гэжэ дүршэлтэй хонишон Иван Рявцов хөөрэнэ. Нарай хурьгатай хонидто hайхан үбhэ, талха тарьянай зүйл, шэмэтэ тэжээл — силос эдюулжэ байха хэрэгтэй.

Түрүү фермэнүүдтэ хонишод байра соогоо ээлжээ ээлжээгээр hахижа, тогтоогдоhон гуримай ёhoop, бүхы хүдэлмэреэ саг сагтань хэжэ байдаг.

Тиибэшье, мүнөө түл абалгын ябасые нютаг нютагуудта шалгажа үзэхэдэ, горьтойхон дутуу дундануud элирнэ. Бичурын аймагай колхозуудта гурбан hара соо 410 тугал абтаад, 31-ниинь гарзалаа, 990 поршоонхо абаhан аад, 74-ыень үхүүлээ. Иволгын аймагта гараhан тугалнуудай 6,2 процентнь, поршоонхонуудай 23,8 процентнь үхөө. Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоздо 510 хурьган абтаад, 16-ниинь үхөө. Эндэхи Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо мүн энэ тухай олон хурьгад үхэбэ. Эдэ нютагуудта нарай түл юундэ гарзалнаб гэхэдэ, тэдэнэр харууhа, эдеэлүүлгэ муутайгаар байлгагдана.

Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй—правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Цыренов, зоотехник нүхэр Мыжитов гэгшэдэй үгэ дээрэhээ ойлгоходо, тэдэнэр кошарно-базова аргые ехээр hайшаадаг аад, харин үнэн дээрээ, хурьгадаа зүбөөр, hайнаар түлжүүлхын тулада өөдтэй юумэ хэнэгүй. Мүнөө хонидойнь отарануудта ябахада нарай хурьгатай хонидой байха дулаан байранууд, хашаа, хаамагууд үшөө хэгдээгүй байна. Эндэ декабрь hарын хахадалтар хурьгалха хонид газаа хонуулагдажа байба. Иимэ юумэнэй боложо байхада зоотехник нүхэр Мыжитовшье, колхозой хүтэлбэрилэгшэдшье hанаа амар hуугаа.

Теэд имэрхүү баримтануудай ондоошье нютагуудта үзэгдэдэг байhаниинь гэмшэлтэй.

Абаhан бүхы түлөө мал болгохын тулада тэдэниие нарай багаhаань хойшо hайнаар харууhалжа, эдеэлүүлжэ байха хэрэгтэй. Тугалнуудые эхэhээнь hалгаан, түлигдэдэггүй байрада, хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ гэхэ мэтын түрүү аргануудые хаа хаанагүй үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Үнгэрэгшэшье жэлнүүдэй, мүн энэ жэлэйшье түрүүшын hарануудай дүнгүүд дээрэhээ харахада, манай эндэ эдэ аргануудай таарамжатай hайн байhаниинь элитээр харагдана. Зүгөөр, эдэ түрүү аргануудые хэрэглэхэдээ эртээнhээ hайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө түл абалгын ябаса дээрэhээ харахада хүдэлмэридөө шэнэ түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ олохон колхозууд, фермэнүүд эртээнhээ бэлдээгүй байна. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхозойхид мүнөө жэлдэ кошарно-базова арга хэрэглэхэ гэхэдээ хурьгадые байлгаха хаамагуудые дутамагаар бэлдэhэн байба. Энэ аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо эхэ хонидой 15 отарануудай оройдоол хоёртонь хурьгадые байлгаха хаамагууд бии. Эгээл тэрээхэн хаамагуудай үгы байhан дээрэhээ хурьгад эхэhээ амяараа хонуулагдана. Иимэ дутагдал Яруунын, Хориин аймагуудай колхозуудта үзэгдэнэ. Түнхэнэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо олонхи үнеэд тугалдаа хүхүүлэн hаалгажа байдаг. Энэ колхозой hаалишад болон тугалшад яажа тугалнуудые эхэhээнь hалгаан түлжүүлхэ тухай заабаринуудтай хүсэдөөр танилсуулагдаадүй. Колхозойшье, Кыренэй МТС-эйшье мэргэжэлтэд эндэхи малшадые энэ аргатай танилсуулхаяа оролдоногүй.

Үшөө нэгэ горьтойхон дутагдал тушаа хэлэхэдэ, эхэ мал муугаар эдеэлүүлэгдэнэ. Зарим малшад, мүн колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдшье эхэ малые hайнаар эдеэлүүлээгүй хада hү багатай байдаг, тиимэhээ хурьгаяа гү, али поршоонхоёо садхаанагүй гэжэ мэдэдэггүй гү, али мэдээшье hаа, энэ ушарые хэрэгсээдэггүй байна. Гадна, hайнаар эдеэлүүлээгүй мал ашаг шэмэ багатай байдаг ха юм. Харин тиихэдэ эхын hүн гээшэ нарай малда юугээршье hэлгэшэгүй тэжээлынь байдаг. Эхэ малай эдеэлүүлгые тоодоггүй ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ мүн хээлитэй ябахадань эхэ малые тааруугаар, hайнаар эдеэлүүлжэ байха шухала. Эхэ малай тэжээлдэ hайн шанартай үбhэ, талха таряа, силос оруулагдаха ёhотой. Эхэ хонидой нэгэ нэгэндэ үдэртөө 2,5—3 килограмм үбhэ, 300 — 400 грамм талха тарьянай зүйл эдюулжэ байхада таараха юм. Гадна, нарай хурьгатай хониндо 2—3 килограмм силос үгэлсэжэ байхада аргагүй hайн.

Нарай малай hайнаар түлжэхэ мүн байраhаа болодог. Тэдэнэй байра илангаяа hалхи hэрьехэгүй, хуурай байха ёhотой. Тиимэhээ байрануудай нүхэ солоохойнуудые бүглэхэ, шабаха, хуурай зөөлэн хохир дэбдихэ хэрэгтэй. Гадна, хуурай байхынь тулада сэбэр агаар оруулжа, байраяа үдэр бүри сэбэрлэхэ шухала. Нарай малые хашалдуулжа болохогүй.

Түл абажа байха үедөө малшад hуниндөө байра соогоо заатагүй ээлжээгээр hахижа хонохо зэргэтэй. Һүниин ээлжээндэ үлэhэн хүн гараhан тугал, хурьга, поршоонхонуудые аршажа абадаг, хатаадаг, хүхүүлдэг, тэнжээдэг байна. Тэрэгүйдэ энэ тэрэ аюул боложо болохо бшуу.

Түл абалгын үедэ гүүртэнүүд болон отарануудта дүршэлтэй, ажалша бэрхэ колхознигууд саг зуураар эльгээгдэхэ зэргэтэй. Сүлөө забдагүйгөөр ажаллажа байhан малшадай ажаhуудалай болон культурна эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангаха шухала байна.

Ажахын энэ жэлэй эхиндэ республикын түрүү малшадай зүблөөн болоо hэн. Зүблөөндэ хабаадагшад республикын бүхы малшадай нэрэhээ мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө зуун хурьга, үнеэн бүриhөө тугал, эхэ гахай бүриhөө 15 поршоонхо абажа, түлжүүлхэ уялга абаа hэн. Тэрэ абаhан уялгаяа бэелүүлхэ сагнай ерээ. Мүнөө жэлэй түлые нэгэшье гарзагүйгөөр мал болгохын тулада шангаар тэмсэе!

Н. СОРДОХОНОВ, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таhагай инструктор.

СПОРТИВНА ХРОНИКО

☆ **ШАТАР.** Энэ спортоор городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй 4-дэхи уулзалга болобо. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Иванов Шадрин хоёр орёо бэрхэ парти наадаад тэнсээ. Аюрзанайн Самариниие, Колтович Аминовые, Власов Яблошевскиие, Турбин Прониниие, Мельников Николаевае шүүгээ. Энэ уулзалгада хамта 20 парти наадагдаа.

Табадахи уулзалгада Аюрзанайн муу байдалтай болоод байтараа нүгөөдынгөө хүбүү абажа заһарбашье, удангүй алдуу хээд Ивановто шүүгдэшоо. Власов Колтовичые, Турбин городой чемпион Шадриниие, Аминов Давыдовые, Мамилов Яблошевскиие шүүгээ.

Павлов Мельниковтэй, Гармаева Самаринтай тэнсээ.

Табадахи уулзалгын дүнгүүдэй ёһоор Власов Иванов хоёр абажа болохоор 5 очкоһоо 4,5-дые абаад, түрүү зэргэдэ ябанад. Турбин Черноскутов хоёр 4—4 очкотой.

А. Игумнов.

☆ **Сана**. Республикын техникумүүдэй санашадай командануудай хоорондо мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Эрэшүүлэй 15 километрын, эхэнэрнүүдэй 5 километрын урилдаанда индустриальна, кооперативна, түмэр замай, лесотехническэ техникумүүдэй, Улан--Удын, Кяхтын хүдөө ажахын техникумүүдэй, медицинскэ һургуулинуудай, мүн педучилищиин команданууд хабаадалсаа.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ эрэшүүлэй дундаһаа Арсентьев (лесотехническэ техникум), басагадай дундаһаа Костылева (железнодорожно техникум) гэгшэд шалгараа.

Эрэшүүлэй дундаһаа 33, эхэнэрнүүдэй дундаһаа 22 хүн спортивна 2—3-дахи разрядай нормонуудые дүүргээ.

Эстафетнэ урилдаанда эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй командануудай дундаһаа түмэр замай техникумэй команданууд шалгараа. Тиигэжэ түмэрзамайхин командна түрүү һуури эзэлжэ, шанда хүртэбэ. Лесотехническэ техникумэй команда — хоёрдохи, Кяхтын хүдөө ажахын техникум гурбадахи һууринуудта гараа.

А. Михайлов.

★ **Хоккей.** Городой стадионууд дээрэ хоккейгээр ээлжээтэ мүрысөөн үргэлжэлһөөр. БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ ПВЗ-гэй хоккеистнүүд «Пищевик» командатай наадаад, 11:9 тоотойгоор шүүгээ. Удаадахи уулзалганuудта «Локомотив» команда «Байкал» командые, «буревестнигэйхид» «Пищевик» командые шүүгээ.

Мүн «Байкал» стадион дээрэ «Авангард», «Буревестник» командануудай спортсменүүд уулзаад, 10:0 тоотойгоор авангардынхид шүүгээ.

Мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

Е. Николаев.

★ **Һурагшадай мүрысөөн.** Хэжэнгын дунда һургуулида санашадай мүрысөөн болобо. 10 километрын урилдаанда Григорий Алсагаев — нэгэдэхи, Ваня Дондобон — хоёрдохи, Цыденжап Цыбжитов — гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Б. Данцылов.

Мяха-консервын комбинадта

Мяханай комбинадай хүүгэдэй яслида.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Гоё һайханаар шэмэгдэһэн клуб соо комбинадай залуушуулай фестиваль үнгэргэгдэбэ. Иигэжэ заводой 1500 шахуу залуу хүбүүд, басагад эндэ үнгэргэгдэһэн фестивалиин конкурсдо хабаадалсаба. Комсомолшууд - залуушуулай эрхим бригадын нэрэ олохын түлөө шанга мүрысөөн болоо. Эндэ 32 бригада мүрысөө. Нүхэр Килькинагай хүтэлбэрилдэг бригада амжалта туйлажа, эрхим бригадын нэрэдэ хүртэбэ. Тус бригадада нэгэдэхи шан. Хүндэлэлэй грамотатайгаар барюулагдаа.

Уранһайханай самодеятельностиин кружогуудай дундаһаа колбасна заводой кружок түрүү һуури эзэлбэ. Мүн «Консервщик» гэжэ газетэ ханын газетэнүүдэй дундаһаа шалгарһан юм.

Мүнөө заводой залуушуул районой фестивалиин 2-дохи турта бэлэдхэжэ байна.

ҺУРАГШАДАЙ ТАҺАЛГА ЭМХИДХЭГДЭЭ

Комбинадай клубай дэргэдэ һурагшадай таһалга эмхидхэгдэбэ. Эндэ 1—4-дэхи классай һурагшад багшанарай хүтэлбэри доро занятидаа бэлэдхэнэ. Олон түрэлхид үхибүүдэйнгээ эндэ байхада һанаа амараар ажаллаха аргатай болобо. Һурагшад ганса занятидаа бэлэдхэдэг бэшэ, харин эндэ амардаг, эдеэлдэг юм.

ҮНДЭР НАҺАТАЙШУУЛ АМАРАЛТАДА ГАРАБА

Һаяхан колбасна заводой коллектив үнинэй хүдэлмэришэдые пенсидэ үдэшэһэн байна. Тэдэнэй дунда тус заводой директор К. И. Юращук, хүдэлмэришэд П. А. Щербо, С. Д. Хороших, Е. С. Николаева, Н. Ф. Петров оролсоно. Эдэ нүхэд бултадаа олон жэлэй туршада ажаллаһан байна. Константин Иосифович Юращук 53 жэл соо ажаллаһанайнгаа һүүлээр пенсидэ гараба. Тэрэ юрын хүдэлмэришэнһөө колбасна заводой директор болотороо ургаһан байна.

Заводой коллектив пенсидэ гараһан үндэр наһатайшуулда һайнаар амархыень, олон жэл соо элүүр энхэ ажаһуухыень хүсэбэ.

ТЕХНИЧЕСКЭ БИБЛИОТЕКЭ НЭЭГДЭБЭ

Комбинадай библиотекын дэргэдэ техническэ библиотекэ эмхидхэгдээ. Энэ библиотекэдэ техническэ литературын шэнэ шэнэ номууд бии. Мүн эндэ хүдэлмэришэд үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дуршалтэй танилсана, техническэ темээр олон лекци шагнана. Хүдэлмэришэдэй һонирхоһон асуудалаар консультаци үнгэргэгдэнэ.

ФИЗКУЛЬТУРА ХЭДЭГ БОЛОО

Энэ жэлһээ комбинадай заводуул, цехүүдэй хүдэлмэришэд үглөө бүри хүдэлмэриин газарта физкультура хэдэг болоо. Энэ хэрэгые нэбтэрүүлхын тула комбинадай дирекци мүнгэ һомолһон, гурбан инструкторнуудые үгэһэн байна. Комбинадай залуу хүдэлмэришэд энэ жэлдэ шэнээр түхеэрэгдэһэн елүүр дээрэ наадажа, мүн санаар ябажа амаралтынгаа үдэр үнгэргэдэг болоо.

БАЙРЫН ГЭР БАРИНА

Мүнөө эндэ барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Олон байрануудтай 10 шэнэ гэрэй, 200 залуушуулай байха 3 дабхар хамтын байрын, хүүгэдэй садай барилга түргэнөөр хэгдэжэ байна.

Комбинадай барилгын-монтажна управлени залуу хүдэлмэришэдые шулуушадай, модошо дархашуулай, штукатурнуудай мэргэжэлдэ һургаа. Иигэжэ залуушуулай тусхай барилгын бригаданууд эмхидхэгдэнхэй. Үнинэй модошо дархан Шурыгинай бэлэдхэһэн залуушуулай бригада байрын олон дабхар гэр барижа байна. Барилга дээрэ механизаци үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Барилгашад эршэмтэйгээр ажаллана. Модо хюрөөдэлгын цехынхид сүүдхэдээ 40 кубометр барилгын модо бэлэдхэдэг болоо.

Комбинадай комсомолшууд-залуушуул барилгашадта туһаламжа үзүүлдэг юм. Тэдэнэр газар малтана, хирпиисэ, шулуу, барилгын бусад материал зөөжэ үгэнэ.

Н. Святогор.

Газар хүдэлбэ

Февралиин 7-ной үглөөнэй 4 час 35 минутада манай республикада газар хүдэлөө гэжэ Кяхтын сейсмическэ станци тэмдэглэбэ.

Республикымнай урда аймагуудта (Кяхта, Зэдэ, Закамен, Тори), газарай хүдэлхэ үедэ газар дороһоо ехэ дуу дорьбоон болоо.

Энэ хүдэлэлгын гол центрынь (эпицентрынь) Кяхтаһаа саашаа 85—90 километрын хараанда байгаа. Тиихэдээ энэ хүдэлэлгэ баруун урдаһаа эхилһэн байна. Хойто широтагай 50°-һаа зүүн долготагай 105,3° хүрэтэр 5 баллһаа үлүүхэн хүсэтэйгөөр газар хүдэлбэ.

Кяхта городой хоёр дабхар зарим гэрнүүдэй ханын штукатура хобхоржо унаһан, гэр соохи юумэ хүдэлһэн, амһарта ханхинаһан байна.

Хитад Цейлон хоёрой хамтын мэдүүлгэ

ДЕЛИ, февралиин 5. (ТАСС). Цейлоной Премьер-Министр Бандаранаике болон Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу Энь-лайн хэһэн хамтын мэдүүлгэ мүнөөдэр Цейлоной столица Коломбодо толилогдобо гэжэ Делиин радио мэдээсэнэ. Бандунгска конференцидэ соносхогдоһон гол ёһонуудые эдэбхитэйгээр бэелүүлхэ зорилгоор хэмжээ абахын түлөө Азиин болон Африкын оронуудай шэнэ конференци ойрын сагта зарлаха гэжэ тэдэнэр дурадхана.

Бандунгска конференциин гол ёһонуудые Хитадай Арадай Республикын болон Цейлоной үнэн сэхээр баримталдаг байһан тухайнь мэдүүлгэ соо үшөө дахин онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Ехэ хүсэеэ урдаа барин, сүлөөрһэн газарта гү, али «вакуум» гээшэдэ ямар нэгэн оронии оруулха һэдэлгэ Баруун Азиин гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ туһалхагүй байна гэжэ правительствонуудай толгойлогшонор заана. Һанаһаараа өөрынгөө хуби заяае бэээ даагаад тодорхойлхо арга боломжо Баруун Азиин арадуудта олгогдохо ёһотой.

Кашмир тухай асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхыень Инди Пакистан хоёрые Премьер-Министрнүүд уряалаа.

Чжоу Энь-лай Калькуттаһаа мордобо

ДЕЛИ, февралиин 6. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу Энь-лай, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд, Пекиндэ бусахаяа Калькуттаһаа мүнөөдэр самолёдоор гараа гэжэ Делиин радио мэдээсэнэ.

Азиин оронуудаар ябаһан зорилгодоо хүрөөб гэжэ Чжоу Энь-лай хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ аэродром дээрэ мэдүүлээ. Хани барисаа байгуулха, уласхоорондын эб найрамдал хангаха ба шэнэ юумэ мэдэжэ абаха гэһэн иимэ гурбан зорилгоор тэрэ аяншалга хэһэн байгаа. Эдэ бүхы талаар Чжоу Энь-лай һайн амжалтануудые туйлаа. Хитадта хани һайнаар хандадаг байһандань баясааб гэжэ Чжоу Энь-лай хэлээ. Мүн бүхы оронуудта Хитадай һургаал абамаар юумэ бии гэжэ тэрэ хараһан байна.

Хитад арад эб найрамдал хамгаалха зорилгоор хүсэлэл оролдолгоёо арьбадхаха, Азиин бусад нацануудһаа һургаал абахын тулада оролдолго хэшээл гаргаха байна гэжэ Чжоу Энь-лай хэлээ.

Чжоу Энь-лай түрэл орондоо бусажа ерэбэ

ПЕКИН, февралиин 6. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу Энь-лай, Премьерэй орлогшо Хэ Лун Куньминда (Юньнань провинци) ерээ гэжэ синьхуа агентство мэдээсэнэ.

Маршал Г. К. Жуков Индидэ айлшалжа байһаар

МАДРАС, февралиин 6. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ Союзай маршал Г. К. Жуков үсэгэлдэр Мадраста ерээ.

Нютагай гарнизониие командалагша генерал-майор Сом-Патт, городой мэр К. Н. Шринивасан, Индиин элүүрые хамгаалгын министрын орлогшо Чандрасекхар, Мадрас штадай хүдөө ажахын министр Бхактаватсалам, городой сэрэгэй болон гражданска засагаархидай бусад түлөөлэгшэд Г. К. Жуковые аэродром дээрэ угтаа.

Маршалда сэсэгүүд барюулагдаа.

Аэродромһоо маршалай губернаторай ордондо ошоходонь, Мадрас штадай губернатор А. Дж. Джохн тэрэниие хани ёһоор угтаа.

МАДРАС, февралиин 6. **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. Советскэ Союзай маршал Г. К. Жуков мадрасска Гүрэнэй вагон бүтээлгын заводые үсэгэлдэр хараа. Энэ завод Индиин зам харилсаанай министерствын мэдэлдэ байдаг юм.

Г. К. Жуковые заводые эрхилэгшэ Садагопам хани халуунаар амаршалаа.

Тус завод бүхы дэлхэй дээрэхи бэшэ һаа, Зүүн зүгтэхи вагон бүтээлгын эгээл лэ томо заводуудай нэгэн юм гэжэ эрхилэгшэ маршалда мэдээсээ. Правительство хадаа вагон бүтээлгын талаар бусадһаа дулдыданги бэшэ болохын тулада энэ завод бариха гэжэ бэээ даанхай байдалтай болоһонойнгоо һүүлээр шиидхэһэн байгаа. Заводой барилга 1952 оной сентябрьда эхилһэн юм. Гурбан жэлэй турша соо 94 мянган дүрбэлжэн метр үйлэдбэриин талмай, 50 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай бусад хамһабариин байшангууд болон гэр байра баригдаа. Энэ хадаа хурдабшалгын (темпын) талаар Индиин рекорд болоно. Дэлхэйн олон оронуудһаа асарагдаһан түхеэрэлгэнүүд болон станогууд заводто тодхогдонхой. Гандиин түрэһэн үдэрэй ой—1955 оной октябриин 2-то Премьер-Министр Джавахарлал Неру заводые нээһэн юм. Завод түрүүшынгээ жэлдэ өөрынгөө программые 200 процент дүүргэһэн байгаа. Заводто 4 мянган хүдэлмэришэн ажаллажа, жэл соогоо 3,5 мянган вагон бүтээн гаргадаг.

Маршал заводой цехүүдые хараа, хүдэлмэришэдтэйнь хөөрэлдөө, һуралсалай-үйлэдбэриин мастерс нуудые хараа. Эдэ мастерс нууд станочнигуудай слесарь дэй болон гагнууршадай мэргэж тэй 240 залуу хүдэлмэришэдые хад жэл бүри бэлэдхэжэ гарга Мэргэжэлдэ һурахынь тулада һаа 25 хүрэтэр наһатай, дунда һ гуули дүүргэһэн залуушуул аб даг байна.

Удаань Г. К. Жуковай завод посёлогто ошоходонь, хүдэлм шэд хани халуунаар тэрэниие таа. Гагнууршан Е. У. Синх гэгш гэртэнь маршал ороо.

Маршалай ябахын урда тээ, рээндэ хандан заводые эрхилэ иигэжэ хэлээ: манай заводто ерэ нэйнь түлөө Советскэ Союзай м шал Жуковта тон ехэ баясха хүргэхые би хүсэнэб. Эндэ ерэһ тнай бидэниие зоригжуулна. Энэ даа индийско-советскэ хани ба саанай һайндэр мүн болоно. Инди болон Советскэ Союзай арадуу хоорондоо хани барисаатай байһ да бидэнэр омогорхонобди. Энэ ни барисаамнай саашадаа бүри һ жарха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Заводто ерэһэнэйнгээ дурасх болгон гоёожо хэгдэһэн вагон мүнгэн модель абахыень Сада пам маршалда дурадхаа.

Бэлэгыень абаад, Г. К. Жу иигэжэ мэдүүлээ: хани ёһоной хэлэһэнэйтнай түлөө, дурасхаа бэлэгэйтнай түлөө баясхалан гэнэб. Танай гайхамшагта завод хүрэһэндөө би ехээр баясанаб. хитектурынгаа, мүн үйлэдбэриин процессэй талаар заводтнай һайн. Саашадаа бүри ехээр хүг хэ аргатай байна. Иимэ заводу Индидэ хэрэгтэй. Иимэ заводу ажабайдалаа шэнэдхэн байгуул бүхы зоноо золтой жаргалтай б гохо хэрэгтэнь Индидэ туһал Таанадта, заводой бүхы коллект тэ советскэ арадай үнэн зүрхэ халуун баясхалан хүргөөд Инди арадта золтой жаргалтай ерээд хүсэхэ байнаб.

Хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ м шал тэмдэглэл хээ.

Мүн энэ үдэр Г. К. Жуков ню гай гарнизоной офицерскэ клуб орожо хараа. Үдэшэнь Мадрас ш дай губернатор А. Дж. Джохн об хэжэ Г. К. Жуковые хүндэлөө.

Мүнөөдэр үглөөгүүр эртэ марш тэрээнтэй суг ябалсаһан хүн Калькутта орохоёо ниидэн гара

Финляндиин Республикын Премьер-Министр К.-А. Фагерхольм СССР-һээ мордобо

ЛЕНИНГРАД, февралиин 6. (ТАСС). Финляндиин Республикын Премьер-Министр К.-А. Фагерхольм, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд мүнөөдэр СССР-һээ түрэл ороноо бусахаяа мордобо.

Финляндиин Премьер-Министрые Ленинградта хани халуунаар мордохуулаа. Ажалшадай депутадуудай Ленгорсоведэй гүйсэдкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, городской Соведэй депутадууд, о ниитын түлөөлэгшэд Москов вокзал дээрэ суглараа. К.-А. Ф герхольм һайнаар угтаһанайнь лөө ленинградайхидта үнэн зүр нэй баясхалан хүргөөд, тэдэн хандан тобшо үгэ хэлээ.

Редакторай орлоп
О. ГОМБОЕВА.

ГҮРЭНЭЙ 3% ШҮҮБЭРИТЭ ДОТООДЫН УРЬҺАЛАМЖ

1957 оной январиин 30-да Харьков городто болоһ шүүбэринүүдэй 55-дахи тиражай

ШАЛГАЛТЫН ТАБЛИЦА

Урьһаламжын разряд бүхэнэй серинүүд болон облигацинууда удаадахи номернуудта шүүбэринүүд тудаба:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэрин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэрин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэрин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэрин [illegible]
000655	1—50	400	030276	36*)	5 000	054235	18*)	10 000	076113	45*)	[illegible]
000726	1—50	1 000	030896	49*)	5 000	054359	16*)	5 000	076726	43*)	[illegible]
001009	1—50	1 000	031213	13*)	5 000	054558	1—50	1 000	077273	33*)	[illegible]
001732	1—50	1 000	031343	1—50	400	055056	1—50	400	078050	18*)	[illegible]
001855	21*)	5 000	031370	35*)	5 000	055227	1—50	400	078075	15*)	[illegible]
001897	31*)	5 000	033194	50*)	10 000	057380	41*)	10 000	080065	13*)	[illegible]
002042	50*)	5 000	033436	10*)	10 000	057412	21*)	5 000	080707	17*)	[illegible]
003680	1—50	400	033838	1—50	400	058413	42*)	10 000	081174	11*)	[illegible]
005736	1—50	400	034053	07*)	10 000	058558	39*)	25 000	081472	1—50	[illegible]
006018	1—50	400	035515	49*)	10 000	059283	1—50	400	081878	1—50	[illegible]
006732	1—50	400	036510	33*)	5 000	059485	21*)	5 000	082023	36*)	[illegible]
007066	1—50	400	037135	17*)	5 000	059509	1—50	400	082567	1—50	[illegible]
007761	13*)	5 000	037649	1—50	400	059561	27*)	10 000	082708	1—50	[illegible]
007974	05*)	5 000	038293	1—50	400	060877	08*)	10 000	083256	34*)	[illegible]
009091	15*)	50 000	038753	24*)	5 000	061023	36*)	5 000	083568	09*)	[illegible]
009319	07*)	25 000	039039	23*)	10 000	061163	1—50	400	083682	1—50	[illegible]
009565	28*)	5 000	039662	16*)	5 000	061524	1—50	400	083957	48*)	[illegible]
010874	1—50	400	039700	1—50	400	061811	04*)	5 000	086740	25*)	[illegible]
012306	09*)	5 000	041064	27*)	10 000	062427	31*)	25 000	087021	1—50	[illegible]
013284	15*)	5 000	042326	32*)	10 000	063366	1—50	1 000	087180	10*)	[illegible]
013339	36*)	5 000	042420	35*)	5 000	065197	35*)	5 000	087221	25*)	[illegible]
013426	1—50	400	042630	50*)	10 000	065537	04*)	5 000	087612	20*)	[illegible]
013835	33*)	5 000	042995	1—50	400	066843	1—50	400	087665	34*)	[illegible]
014619	35*)	10 000	043082	50*)	10 000	066893	1—50	400	088863	16*)	[illegible]
015987	43*)	5 000	044274	40*)	5 000	067300	42*)	5 000	089924	1—50	[illegible]
017878	34*)	5 000	044333	1—50	400	067954	34*)	5 000	090819	1—50	[illegible]
019148	05*)	10 000	045337	06*)	5 000	068584	34*)	10 000	091366	1—50	[illegible]
019230	38*)	10 000	045663	30*)	5 000	068589	25*)	5 000	092518	1—50	[illegible]
022997	1—50	400	045854	18*)	5 000	069341	09*)	5 000	093326	1—50	[illegible]
023812	40*)	5 000	046608	16*)	5 000	069514	1—50	400	093588	44*)	[illegible]
024012	12*)	5 000	046676	1—50	400	069667	03*)	5 000	093863	30*)	[illegible]
024471	11*)	5 000	046689	1—50	1 000	071880	19*)	5 000	095454	1—50	[illegible]
024510	1—50	400	046765	17*)	5 000	072522	34*)	5 000	095528	16*)	[illegible]
024701	13*)	5 000	047090	15*)	5 000	072871	11*)	5 000	097053	31*)	[illegible]
025320	35*)	5 000	049022	22*)	25 000	073075	08*)	5 000	097719	16*)	[illegible]
025590	23*)	10 000	049096	1—50	400	073115	1—50	400	097961	1—50	[illegible]
025898	06*)	50 000	050042	1—50	400	073348	1—50	1 000	098595	04*)	[illegible]
026220	1—50	1 000	050522	1—50	400	073865	08*)	10 000	099358	09*)	[illegible]
026438	38*)	5 000	050613	42*)	5 000	074764	1—50	1 000	099403	17*)	[illegible]
026845	1—50	1 000	050919	22*)	5 000	074803	19*)	5 000	099456	02*)	[illegible]
028766	40*)	5 000	051091	23*)	5 000	074932	35*)	25 000	099764	11*)	[illegible]
028841	1—50	400	053524	09*)	5 000	075832	27*)	10 000			
028924	1—50	400	053578	1—50	400	075940	1—50	1 000			

*) Энэ серин облигациин нүгөө 49 номернуудтань тус бүриин 400 түхэри[г] шүүбэринүүд буугаа.

ГМАССР-эй госсберкассын ба госкредидэй управл

КИНО „Һураггүй ошоһон хүн"

«Һураггүй ошоһон хүн» гэһэн үнгэтэ шэнэ кинофильм республикын кинотеатрнуудай экран дээрэ харуулагдажа байна. Энэ фильм Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ арад түмэнэй гаргаһан гайхамшаг габьяануудые эли тодоор зураглан харуулна. Фильмын гаража байхада хүнүүдэй сэдьхэлээ хүдэлгэдэг ябадал гэнтын ушарал бэшэ юм. Энэ дайе хүн зон мартаагүй. Юундэб гэхэдэ, дайнһаа боложо хохидол ба гашуудалда дайрагдаагүй гэр бүлэ байхагүй. Теэд советскэ хүнүүд хэды ехэ аюулда оробошье, тэмсэлээ зогсоогоогүй. Дайнай үедэ ехэхэн бэрхэшээлнүүдые дабажа, алдарта илалта туйлаа.

Сценари найруулһан Виталий Закруткин, тааруулан табиһан И. Шмарук зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ, һонирхолтой фильм зохёогоо. Олондо дурлагдаһан киногой мэдээжэ артистнууд М. Кузнецов, С. Гиацинтова, Н. Ужвий, В. Добровольский болон бусад энэ фильмдэ гол рольнуудые наадана.

Эдэ артистнуудай өөһэдынгөө рольнуудые үнэн зүбөөр, хүнэй этигэмээр наадахадань, үйлэнь экран дээрэ бэшэ, харин бодото дээрээ боложо байһан шэнгеэр үзэгдэнэ.

Фильмын герой Алексей Северин хадаа хүн түрэлтэнэй хорото муухай дайсантай—фашизмтай тэмсэлдэ хүндөөр шархатажа, дайсанай ара талада үлэнэ. Алексей Северин мүн тэрэ тулалдаанда хүндөөр шархатаһан врач Мирослав Дроздотой тушаан боложо ушараад, Дроздын гуйлтаар хубсаһаяа андалдан үмдэжэ, документнүүдыень абаад, «врач Дрозда» болоно. Тэрээнһээ гадна, чех Дрозда эхынгээ, дүүгэйнгээ адрес хэлэжэ үгөөд, өөрынгөө орондо ород ханияа гэртээ эльгээнэ.

Гашуудалта мэдээ асарбашье һаань, Дроздын гэртэхин Алексейе анхаралаар хүреэлэн нюужа, фашистнуудһаа абараа.

Тиин советскэ офицер Северин интернациональна отрядта орожо, командирынь болоһон байна. Фашистска лагерьнуудһаа мултаран гараад, тэрэ отрядта ороһон поляхуудтай, французуудтай, американецуудтай хамта тэмсэжэ байхыень харанабди. Үһөөгөө абагша арадай отрядууд гитлеровецүүдтэ минута зуурашье амар заяа үзүүлнэгүй — һомо хэрэгсэл, горючи тээһэн эшелонуудыень тэһэлнэ.

Үнэн сэхэ патриотка, һайхан сэдьхэлтэ эхэнэрэй (Мирославай эхын) образые хүнүүд хүндэтэйгөөр угтана. Хүн бүхэнэй зүрхэндэ үнэтэй һанагдажа ябадаг эхын һайн һайхан образые СССР-эй арадай артистка С. Гиацинтова үнэншэмэ бэрхээр харуулжа наадаа. Фашистнууд хадаа Мирослав Дроздын эхыень арестовалжа абаашана. Ондоо хүнэй хүбүүе өөрын хүбүүнэй нэрээр хамгаалһан тэрэ эхэнэр гестапын түрмэдэ наһа барана. Тиихэдээшье хүбүүнэйнгээ нюусые хэндэшье мэдүүлээгүй..

Тиимэ бэрхэшээлтэй, хүндэ хүшэр сагта Мирославай дүү басаган —Жела (артистка Б. Индриксон) Алексей хоёрой хоорондо инаг дуран түрэжэ, бэхижэнэ. Дайншье дүүрэхэнь дүтэлбэ. Залуу нүхэд ерээдүй тухайдаа, зол жаргал тухайдаа ходо ходо бодомжолно. Тиигэһээр байтарнь советскэ сэрэгшэд Чехословакиин столица—алтан Прагада хүрэжэ ерэнэ. Фашистнууд үхэлнай ерээ гэжэ мэдэхэдээ, аймшагтай муухай юумэ хэхэ — Прагые хосоргохо гэжэ бэлдэнэ.

Фашистнуудай тон наринаар хамгаалан хаража байһан һомо хэрэгсэлэй склад тэһэлхыень Чехословакиин компартиин Центральна Комитет партизануудта даалгана. Һуни орой Алексей, Жела болон француз Люсьен гэгшэд харуулшаниие алажа, складта ороно. Тэрэ үеэр сиренэ ута уншарагтайгаар хуугайлан, дохёо үгэбэ. Буугай һүрэхэ түрүүшын абяанууд дуулдажа, фашистска солдадуудай хажар муухай, абиртаһан абяанууд соностоно. Секундашье удааржа болохогүй. Алексей һүүлшынхеэ нүхэд руугаа харана. Зуруулай гал ялагад гээд, һүүлээрнь хурса дүлэн огторгой өөдэ соробхилжо, хара утаан баглайран дэгдэбэ.

Артист М. Кузнецов Алексейн ролиие хаа хаанагүй адли һайнаар нааданагүй. Дайшалхы эпизодуудта, партизануудай лагериие харуулһан ушарнуудта тон тодо, ойлгосотойгоор наадана. Артист бэшэ, харин Алексей бодотоороо байна гэжэ этигэхээр. Гэбэшье, тохорюунууд тухай дуу дуулаһан ба галуу буудажа унагааһан тухай сценэнь этигэхээр бэшэ байба.

Артист Л. Бардуков француз Люсьенэй ролиие үнэншэмөөр, шадамар бэрхээр наадана. Энэ роль үгэ дуугүйгөөр наадагдабашье, ойлгосотой, талархамаар байна. «Марсельеза» дуулаһанайнь түлөө Люсьенэй хэлые фашистска бузар золигууд ходо татаһан байгаа. Иигэжэ урдын артист — оперно дуушан хэлэгүй үлэшэһэн юм.

Эхэ орондоо урбагшадай образ дан модохи, һанаанһаа абажа зохёогдоо гэхээр. Энэнь фильмын һула газарнуудай нэгэн болоно. Энээниие хараад байхадаа, үнэхөөр иимэ юумэ байгаа гү гэжэ этигэжэ ядахаар. Командирай урдаһаа эсэргүүсэн дуугаржа байха аал? Партизанай уялгаһаа, даалгабаринуудые дүүргэхэһээ арсаха аал? Харин жаяг заршамтай, алишье талаараа саб гэмэ, үгэ дууламгай сэрэгшэ хэбэртэй болохо гэжэ тиимэ дайсад оролдодог бэшэ гү? Энэнь фильм соо бирагүйхэнөөр, этигэмэ бэшээр харуулагданхай.

Арадуудай зол жаргалай, эб найрамдалай аша туһада дэлхэйе фашизмһаа абархын түлөө ами наһаяа үгэһэн бүхы геройнуудта — нэрэ обогоо мэдэгдээгүй ород, чех, француз, англис солдадуудта зорюулагдаһан дурасхаалнуудай нэгэниинь энэ фильм болоно.

И. НЕЧАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—37-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00343. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 757.